Контрольный экземпляр

Така вже у тижневика доля, що про окремі надзвичайно важливі та термінові матеріали з життя комсомольської Спілки його читач дізнається з запізненням рівно на сім днів. Так сталося і цього разу. Вже четвертий день працює XXI з'їзд ВЛКСМ, а ми лише тепер висвітлюємо події, які відбулися напередодні його. До речі, і детальну розмову про перебіг комсомольського з'їзду ми подамо на сторінках «Молодого комунара» не в цьому, а в наступних номерах.

В минулі роки делегатів комсомольських форумів збирали в день від'їзду в обкомі, щоб видати їм гроші на проживання та харчування, повезти на торговельну базу і одягнути кращих наших спілчан відповідним чином, щоб соромно, значить, не було. Якщо відверто, то поганого в цьому нічого немає, коли б не одна деталь— багато з цих делегатів їхали на з'їзд як на екскурсію, бо знали, що їхні думки чи навіть виступ мало кого цікавили, та й рішення і резолюції були вже завчасно заготовлені.

Не хотілося б повторювати банальних фраз, та все ж повторюсь — для нашої молоді, а тим більше делегатів XX! з'їзду ВЛКСМ, настав інший час. Я б його назвав моментом істини. Саме так, тому, що мова йде про те, бути чи не бути комсомолу, а якщо бути, то яким. Наші читачі вже знають про ті, рішення, які приймає щодо цього XXI з'їзд ВЛКСМ. Більшість з них підтримується делегатами від нашої обласної комсомольської організації. Але це вже не та одноголосність, що була раніше, а цілком вивірена та й відпрацьована в дискусіях позиція, вона відображає точку зору, якщо не всіх, то, принаймні, значної кількості членів Спілки області.

Отож, що відбувалось в обкомі комсомолу 7 квітня, в день від'їзду на з'їзд нашої делегації! Що думає про долю комсомолу перший секретар Кіровоградського обкому ЛКСМ України Сергій Снопков! Про це йдеться на сторінці «Комсомольська планірка».

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий комунар

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 8 грудня 1939 року

№ 15 (4094).

СУБОТА

14

КВІТНЯ

1990 р.

Ціна 8 коп.

ОУНБ ім. Д. І. Чижевського

В ряду прекрасних алегорій...

За столиком у кав'ярні молодий чоловік, помітивши в руках одного з авторів журнал «Пам'ятки України» із кольоровим фото писанок, зауважив: «А в Олександрівському районі є села, де й досі, мабуть, ще розмальовують крашанки». «А що, хіба на Кіровоградщині теж є звичай розмальовувати писанки! — здивувалася молода жінка, яка сиділа поряд. — Я думала, це тільки на Західній Україні!». Розмова, як кажуть, обіцяла бути цікавою... Так що ж таке писанкарство, яке його місце в історії й сьогоденні українського народу, і що являє собою древній, дохристиянський ще символ — писанка або, як її частіше називають у нас, — крашанка! Аби відповісти на це питання, хочеться почати... з нашого дитинства.

Отже: «Жили-були Дід і Баба, і була в них Курочка Ряба, і знесла та курочка ЯЄЧКО...». Здається, казочка ця про курочку і знесене нею яєчко увійшла в нашу свідомість ледве не разом зі словом «мама». Та так воно, власне, і є. Повторюючи зворушливий сюжет, ні ми, ні наші батьки не здогадувалися, учасниками якої віковічної естафети поколінь стали: самі того не уявляючи, батьки наші закладали в нас своєрідний алгоритм космогоністичних уявлень наших предків. У побутовій баєчці вони перетривали тисячоліття, пережили ворожі навали, світові катаклізми, гоніння рівнителів «нової віри», якою була для праслов'ян християнська релігія. У геніальній викінченості доступного дитячому розумінню сюжету, у ритмічній гармонії баєчки заховали наші мудрі предки ключ до свого розуміння природи, а отже — основу, ген власного світобачення. Природно, органічно входячи в життя кожного з нас, казка про Курочку Рябу робила нас, малих, спадкоємцями і носіями того ж типу світовідчуття. Передбачливу мудрість далеких своїх попередників можемо, сумно посміхнувшись, оцінити аж тепер, коли стільки потужних зв'язків, що тисячоліттями в'язали в єдиний ланцюг покоління нашого народу, перестали існувати... А казочка, як бачите, лишилася.

Про що ж вона повідає нам! Аби зрозуміти це, треба нагадати, що являє собою такий міфопоетичний символ, як Світове Яйце. Саме з нього, за міфопоетичними традиціями багатьох древніх народів, народжується Всесвіт або якась персоніфікована творча сила: бог-творець, культурний герой-деміург, змій, іноді — рід людський. У міфопоетичній традиції слов'ян у яйці сховано й смерть злих сил (наприклад, Кощієва).

Яйце — це первісне Ніщо, із якого народжується активне Щось. Тому-то в казці про Курочку Рябу «Дід бив — не розбив, Баба била — не розбила, бігла мишка, хвостиком зачепила і розбила...». Розбивання первісного яйця символізує народження світу. Дід і Баба не можуть його розбити і дати початок дії творення Золотого Яйця. Це підвладно тільки силі природній, якою в баєчці виступає Мишка. Вона розбиває яєчко, давши тим

(Закінчення на 12-й стор.).

Направо підеш...

У №!

11 квітня в Москві розпочав роботу XXI з'їзд ВЛКСМ. В фойє Палацу з'їздів наш кореспондент В. Тарасенко зустрівся з першим секретарем ЦК ЛКСМ України Анатолієм Матвієнком і взяв коротке інтерв'ю.

КОР.: Що для комсомолу на даний момент найголовніше! Які ви бачите перспективи організації!

А. М.: Нам на з'їзді потрібно знайти рішення, які б задовольнили комсомол усіх республік. Найголовніше — ідейно визначитись, але ми до цього ще не готові, бо ще немає домовленості про принципи ідейної основи організацій. Є чотири основні напрями майбутнього комсомолу:

1. Комуністична організація в теперішньому догматичному варіанті, приречена на сектантство, бо різко зменшиться кількість її членів.

2. У структурі комсомолу утвориться федерація лівих організацій соціалістичного вибору, тобто повинні народитися безліч молодіжних організацій.

3. Третій шлях — розпуститися, а фонди передати у комітет у справах молоді, щоб він фінансував новостворені організації.

4. Я особисто за четвертий шлях — оголосити себе лівою організацією, розширивши членську платформу, ширше ніж ми розуміємо в понятті — комуністична спілка. Членами спілки може бути та молодь, яка орієнтується на соціалізм. В цій організації можуть бути фракції, але організаційно вони не повинні оформлятися. Ми повинні не шукати те, що нас роз'єднує, а сходитися на тому, що соціалізму загрожує небезпека. Щодо фінансових питань — ми думаємо, що частина бюджету повинна бути в розпорядженні республіканських органів.

КОР.: З чим приїхала делегація від України на з'їзд!

А. М.: Українська делегація підготувала Декларацію намірів республіканської комсомольської організації, але коли розглядались процедурні питання, то регламент її не врахували. Тому серед делегатів збираються підписи про те, щоб розмножити її і поставити на обговорення.

(Телефоном).

Знайомтесь — Микола ЦУКАНОВ,

ГОЛОВА ПОСТІЙНОЇ КОМІСІЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ У СПРАВАХ МОЛОДІ

На першій сесії обласної Ради народних депутатів головою постійної комісії у справах молоді обраний Микола Цуканов, директор центру науково-технічної творчості молоді. Наша газета писала про його передвиборну програму. Йому безпосередньо відомі проблеми молоді, він бачить шляхи їх розв'язання.

— Якщо чесно, — каже М. Цуканов, — то всі ми погано знаємо інтереси молоді, її турботи і захоплення. Сьогодні на стан молодіжних проблем намагаються впливати дуже багато різних установ і організацій. Але дії їх носять спонтанний, розрізнений характер. Інколи буває як у тій байці про Рака, Лебедя і Щуку. Тож, першочерговим завданням нашої комісії бачу об'єднання зусиль усіх зацікавлених у цій справі. Але таке єднання повинно відбутись на основі детального аналізу становища, в якому знаходиться молодь області. Для цієї роботи комісія буде залучати відомих спеціалістів, вчених. Є сенс в організації при нашій комісії постійно діючої служби соціологічних досліджень молодіжних проблем. Не пізніше як до кінця цього року ми повинні подати на розгляд чергової сесії обласної Ради цілісну програму молодіжної політики. Стрижнем її, на мій погляд, повинен бути шанс, який ми дамо молоді на хорошу роботу і високу зарплату, влаштоване житло, можливість культурного і фізичного розвитку.

— Моя мрія, — продовжує Микола, — створити в області молодіжну індустрію. Буду намагатись переконати в ній членів комісії. А через них і всіх інших депутатів облради. Впевнений, що тільки повернувшись обличчям до підростаючого покоління, ми зможемо ефективно вирішити проблеми як сьогодення, так і майбутнього. Але я проти «перетягування ковдри», проти практики задоволення потреб одних верств населення за рахунок інших. Повторюсь, дайте молоді шанс, а все інше вона зробить сама. Я вірю в це.

Наш кор.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Наша газета постійно в полі зору держить молодіжні проблеми. Будемо відверті, погано ще вони вирішуються в нашій області. Тож велику надію покладаємо на роботу комісії у справах молоді обласної Ради народних депутатів. Разом з цим хочемо стати активними учасниками її діяльності. Свою роль бачимо в тому, щоб бути зв'язком між комісією і виборцями, читачами газети. Гадаємо, що ви, дорогі друзі «Молодого комунара», допоможете Миколі Цуканову та його колегам-депутатам у вивченні молодіжних проблем, підкажете адреси досвіду і негідної практики, станете експертами рішень комісії. Чекаємо ваших листів.

«Я БУДУ ВИСТУПАТИ ЗА ГУМАНІЗАЦІЮ НАШОГО ЖИТТЯ. ЧЕРЕЗ МИЛОСЕРДЯ ПРАГНУТИМУ ДО ЛЮДСЬКОЇ ДОБРОТИ».

Такими словами закінчив виступ на першій сесії обласної Ради народних депутатів Володимир Іванович Желіба, представляючи свою програму як один із трьох кандидатів на посаду Голови обласної Ради.

Можна сказати, нам повезло. Запрошені на сесію як представники преси, ми стали свідками незвичного, мабуть, для багатьох із 105 депутатів обласної Ради, дійства. Зустрівши в перерві сесії депутата Цуканова М. М. (дещо пізніше він буде обраним головою постійної комісії у справах молоді), запитали про враження від роботи сесії. «Це стопроцентний успіх наших виборців, — сказав він. — У своєму виборі вони не помилились!».

Цікавий епізод: ще до початку сесії на центральній площі обласного центру були поставлені в ряд чотири автомобілі — мусоровози, на напотах яких висіли транспаранти з написами-закликами до депутатів обрати головою обласної Ради, на одному — В. І. Желібу, а на іншому — Мухіна В. Г. Таке волевиявлення комунгоспівців міста було, до речі, поставлено в докір В. І. Желібі під час обговорення кандидатур на посаду Голови. Але не він, звичайно, вплинув на результати голосування.

Сьогодні рідко на офіційних зборах можна чути оплески. Але на сесії вони лунали часто. Практично завжди, коли оголошувались результати роботи лічильної комісії по підрахункам голосів на виборах як Голови обласної Ради, так і його заступника, а потім і голови виконкому обласної Ради.

У В. І. Желіби були достойні опоненти — депутати В. М. Щербина, секретар обкому партії, та Ю. Г. Целих, голова Олександрійської районної Ради народних депутатів, перший секретар райкому партії. Обидва рекомендувались бюро обкому Компартії України. Багатьох депутатів зацікавили їхні програми і грунтовні відповіді на чисельні запитання. Та все ж таки більшою популярністю у депутатів користується Володимир Іванович. Це відчувалося і по їхніх виступах на сесії в ході обговорення висунутих кандидатур, це підтвердили і результати таємного голосування. Переважною більшістю: за — 89, проти — 16, він і був обраним першим Головою обласної Ради народних депутатів. Першим тому, що раніше в практиці діяльності місцевих органів влади такої посади не було.

На альтернативній основі проходили і вибори заступника Голови обласної Ради. На цю посаду претендували два депутати — В. Д. Бабій, завідуючий відділом організаційно-партійної і кадрової роботи обкому партії, та В. А. Долиняк, секретар облвиконкому. Був іще один претендент — В. М. Репало, доцент педінституту, але він свою кандидатуру зняв на користь В. А. Долиняка. Цікаво, що розкриваючи перед депутатами своє розуміння роботи заступника Голови, В. Д. Бабій характеризував її досить красномовно: «тут потрібно добре перти плуга». Дійсно, якраз на людину, що займе цю посаду, має лягти тяжка ноша по організації роботи Ради. Тут, можливо, не дуже вдало, але напрошується порівняння з А. І. Лук'яновим, коли він виконував обов'язки заступника Голови Верховної Ради СРСР. Ми всі були свідками його титанічної роботи на цій посаді.

Влучно, на наш погляд, основне завдання заступника підмітив В. А. Долиняк: «В разі обрання мене на цю посаду, — сказав він, — докладу всіх зусиль для виконання програми Голови обласної Ради». І тут є своя рація — Голова Ради і його заступник повинні бути однодумцями (прошу не плутати з однаководумцями). Здалося, що обидва претенденти були гідні посади заступника. Та все ж депутати зробили вибір на користь В. А. Долиняка: за — 65, проти — 39 (один бюлетень виявився недійсним).

А от при виборах голови виконкому обласної Ради депутатам довелося частково змінювати своє рішення про обов'язковість альтернативності і таємності голосування. На цю посаду були висунуті кандидатури двох депутатів — В. І. Мяснянкіна, секретаря обкому партії, та М. О. Сухомлина, першого заступника голови, начальника планово-економічного управління облвиконкому. Та В. І. Мяснянкін свою кандидатуру з обговорення зняв, мотивуючи, що для цієї роботи більше підготовлений М. О. Сухомлин, якого він знає вже двадцять років. А тому депутати вирішили вибори в цьому разі провести відкритим голосуванням. Одноголосно головою виконкому обласної Ради народних депутатів обраний М. О. Сухомлин.

Практично без ускладнень були на сесії вирішені питання про утворення обласного комітету народного контролю та вибори його голови; призначення головного державного арбітра області та його заступника; вибори народних суддів районних і міських народних судів області та народних засідателів обласного суду.

Драматургія першої сесії обласної Ради народних депутатів в повній мірі проявилась під час обговорення питання про затвердження керівників обласних управлінь і відомств. Робоча група по підготовці сесії запросила цих людей, і вони цілий день прочекали своєї участі у сусідньому з сесійним залом приміщенні. Але депутати підтримали пропозицію депутата Шишкіна В. І. про те, що розгляд цього питання потрібно перенести. Претендентів на керівництво обласними управліннями необхідно спочатку заслухати на постійних комісіях обласної Ради, де вони, крім всього іншого, повинні будуть прозвітувати за свою роботу, познайомити депутатів із шляхами перебудови діяльності керованих ними підрозділів. Що ж, це право депутатів, і вони ним скористалися — прийнято рішення роботи сесії продовжити 11 квітня.

Прецедент демократизації нашої місцевої влади створено. Залишається побажати депутатам обласної Ради плідної роботи по виконанню своїх передвиборних обіцянок. А сьогодні всім нам дуже потрібна конкретна справа, конкретна турбота про добробут людей.

Під звуки Запорізького маршу

проходила минулої неділі в Кіровограді установча конференція крайової організації Народного Руху України за перебудову. На її відкритті і закритті присутні слухали марш стоячи...

На сценічній завісі актового залу педінституту синьо-жовте полотнище, тризуб, а також зображення лева і козака, що мають символізувати Західну і Східну Україну. Тут зібралося 89 делегатів із організацій Руху Кіровограда та 10 райцентрів і приблизно стільки ж спостерігачів (вхід був вільний) та запрошених (серед них — щойно обраний заступник голови облради народних депутатів В. А. Долиняк).

На конференції, яку вів В. Ф. Кобзар, виступило більше 20 чоловік. Давалася оцінка зробленому Рухом, дискутувалося питання про виникнення в його середовищі партій, намічалася лінія майбутніх дій. «Нас звинувачують, — сказав, зокрема, В. В. Бондар, — що не беремося за конкретні матеріальні справи, але ж Рух — не будівельна бригада, ми всі працюємо на своїх місцях». О. Д. Якименко зі Світловодська застерігав од виникнення амбіціозної рухівської еліти і наголошував, що організації НРУ повинні діяти за принципом самоуправління. Його земляк Ю. І. Сергєєв виступив проти компромісів із КПРС («Вона з 4-х дій арифметики засвоїла тільки дві — віднімати й ділити») і навіть з Радами, бо міськвиконком Світловодська відмовив у реєстрації організації Руху. Скаржився на заборону мітингів, зволікання з реєстрацією («Чекають вказівок із області») і О. Д. Мамалига (Новоукраїнка), і ще кілька ораторів. В. Є. Манжос з Олександрії зауважив, що наша область «на фоні червонописької Чернаської має кращий вигляд», зокрема, висловив задоволення сесією нової облради. Він закликав боротися за прогрес у суспільстві тільки парламентськими методами. «У Русі теж є революціонери, — сказав А. В. Рябоконь із Петрового, — але в нашій сільській області, де панують консервативні настрої, занадто радикальні методи не пройдуть. Слід іти на компроміси з партійними і радянськими органами». В. М. Поліщук із Новомиргорода наголосив, що необхідно створювати на основі Руху партію вже зараз. В. Я. Очанівський (Олександрія) допускає існування в Русі й кількох партій. Ю. О. Матко (Кіровоград) вважає, що навіть при багатопартійності незалежність республіки (і прогрес, очевидно) неможливі без приватної власності, інакше «яка різниця, з Києва мене експлуатують чи з Москви?». О. А. Власов (Кіровоград) зауважив, що сьогодні повністю відділяти Україну від Росії — це різати по живому. Він за те, щоб Рух став фронтом демократичних партій.

Чимало виступило запрошених. С. М. Пальоний із КВЛУЦА оголосив про створення соціал-демократичної партії; заступник голови Кіровоградського міськвиконкому В. М. Суворов сказав, зокрема, що зареєстрований у Києві Статут Руху реєструвати ще й на місцях не потрібно; А. К. Гандрабуров із Кіровоградського району закликав усіх вступати до Всеукраїнської духовної республіки, що проголошує примат духовних цінностей над матеріальними; М. Б. Гонопольський, голова правління Кіровоградської асоціації єврейської культури, запропонував Рухові спільну участь у культурологічних заходах.

Співпала зі стурбованістю багатьох інших ораторів тривога депутата Верховної Ради республіки В. І. Шишкіна. Він підкреслив, що Рух не повинен повторювати помилок КПРС, котра на своїх знаменах написала прекрасні лозунги, а потім було ДПУ; Саюдіса, литовського демократичного руху, який, прийшовши до влади, став порушувати права людини; греко-католицької церкви на Західній Україні: спочатку її переслідувала православна, а нині ролі помінялися і знову застосовується насильство... «Не треба крові», «Жодній партії — монополії на владу», — ці заклики звучали в багатьох виступах.

Конференція прийняла декларацію і кілька резолюцій, якими, зокрема, передбачено відзначення в червні 110-ї річниці з дня народження письменника В. К. Винниченка (нашого земляка); запит до депутатів щодо характеру будівництва об'єкту по переробці відходів під Знам'янкою; висловлено протест проти відмови реєструвати організації Руху деякими місцевими Радами; намічено проведення 26 квітня дня скорботи по жертвах Чорнобиля. Цього дня кожен має посадити дерево; повинен зупинитися о 20 годині на хвилину транспорт і включити фари; після 22-ої години треба вимкнути світло і на 3 хвилини виставити у вікна запалені свічки...

Конференція обрала координаційну Раду крайової організації Руху в складі 17 чоловік. Головою організації обраний Юрій Матко, виконавчим секретарем — Василь Бондар, редактором газети «Думка» — Володимир Кобзар.

Учасники конференції поклали квіти до пам'ятника Т. Г. Шевченку і заспівали там «Реве та стогне Дніпр широкий».

Н. ДАНИЛЕНКО.

ПРО ПРОВЕДЕННЯ СУБОТНИКА В ФОНД ДОПОМОГИ ПОТЕРПІЛИМ ВІД АВАРІЇ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС

Мешканці 1029 населених пунктів 32 районів республіки протягом чотирьох років піддавались і піддаються небезпеці радіактивного опромінення. В цих районах різко зросла захворюваність населення, особливо дітей.

ЦК ЛКСМ України спільно з Міністерством охорони здоров'я УРСР, зацікавленими організаціями намітили велику програму, націлену на оздоровлення населення, будівництво житла, об'єктів соцкультпобуту в екологічно чистих районах для переселених, забезпечення чистими продуктами. Багато з наміченого зроблено і робиться.

Однак, наші зусилля і матеріальна база недостатні. За розрахунками, на першочергові заходи з поліпшення медико-санітарної допомоги населення необхідно тільки в поточному році додатково 70 млн. карбованців.

Кіровоградський обком ЛКСМ України, асоціація молодих керівників Кіровоградської області запропонували створити грошовий фонд, направлений на будівництво житлових будинків у колгоспах і радгоспах області для переселення потерпілих від аварії на Чорнобильській АЕС.

Бажано, щоб активну участь у формуванні фонду за рахунок зароблених на Всесоюзному Ленінському комуністичному суботнику взяло якнайбільше трудових колективів Кіровоградщини, жителів області.

Розрахунковий рахунок № 001700517 в Облжитлосоцбанку, МФО 323293.

Асоціація молодих керівників області (Фонд Чорнобиля).

Телефони для довідок у м. Кіровограді: 4-73-70, 4-74-77.

СІЛЬСЬКЕ ЖИТТЯ ПОРА ЗРОБИТИ ПЕРСПЕКТИВНИМ

Кандидат у депутати обласної Ради народних депутатів по Добровеличківському виборчому округу № 16 СЕЛЕЦЬКИЙ Петро Іванович.

БІОГРАФІЯ

Народився 1956 року в с. Шляхова Новоархангельського району. 1972 року закінчив Марківську середню школу Добровеличківського району і вступив у Мелітопольський інститут механізації сільського господарства (Запорізька область), який закінчив 1977 року.

З 1977 по 1978 рік працював інженером у колгоспі імені Жовтневої революції Новоархангельського району, з 1978 по 1980 — кореспондентом районної газети «Колос» у Новоархангельську. З 1980 року — працівник «Молодого комунара». Нині — завідуючий сектором комуністичного виховання обласної молодіжки.

Петро Селецький — автор кількох колективних поетичних збірок; публікувався у республіканських періодичних виданнях. Працюючи в газеті, багато уваги приділяє екології, відродженню українських національних традицій, історичної пам'яті, проблемам економіки та ідеології. Член Народного Руху України за перебудову. Член Спілки журналістів СРСР.

ТЕЗИ ПЕРЕДВИБОРНОЇ ПРОГРАМИ

Історичний досвід і процеси, які сьогодні відбуваються в нашому суспільстві, засвідчують: існуючі господарський механізм та унітарна структура політичної організації Союзу РСР потребують кардинального перегляду. Готуючи свою програму на вибори, я виходив із необхідності забезпечення економічного суверенітету України і на цій базі — економічної самостійності нашої області. Госпрозрахунок і рівноправне партнерство повинні стати невід'ємними рисами стосунків області з центром, і районів — з областю. Вважаю за необхідне добиватися такої перебудови усіх сфер життя області, коли виробництво існуватиме для людини, а не людина — для виробництва.

З огляду на все вищесказане вважаю за необхідне:

— добиватися перегляду існуючої економічної і господарської структури на користь області. Це означає найперше передачу обласній та місцевим Радам права розпоряджатися самим продукцією, виробленою на підпорядкованій їм території;

— через різке погіршення екологічної обстановки забезпечувати пріоритет природоохоронних потреб над економічними; сприяти діяльності усіх державних та громадських формувань, які взяли собі за мету збереження і примноження природних багатств;

— сприяти впровадженню Закону про мови в УРСР, відродженню національних традицій, культури, вироблених віками форм господарювання, історичної пам'яті; цьому може послужити й увічнення географічного центру України в Добровеличківці, створення в райцентрі меморіалу жертв голоду 1933 року, розширення краєзнавчого музею, в першу чергу — його етнографічного розділу; зміцнювати матеріальну базу культури, добиватися запланованого будівництва будинку культури в Добровеличківці та інших культосвітніх об'єктів;

— виступати за плюралізм у політичній сфері, за багатопартійність, проти усяких пільг партійним, радянським і профспілковим керівникам, окрім необхідного для роботи;

— забезпечити право людини сповідувати будь-яку віру, підтримувати прагнення віруючих відродити Українську автокефальну православну церкву; колишній храм (нині будинок культури) в Добровеличківці вважаю за можливе передати православним віруючим, які давно добиваються цього;

— дбати про соціальний захист малоімущих за рахунок обласного бюджету, переважаючий розвиток спортивно-оздоровчих об'єктів, закладів охорони здоров'я.

МІСЬКРАДА ЧИ МІСЬКВЛАДА?

Кандидат у депутати Кіровоградської міської Ради народних депутатів по виборчому округу № 15 АВДЄЄВ Анатолій Миколайович.

Народився 1953 р. Закінчив Кіровоградський інститут сільгоспмашинобудування. Працював технологом, майстром на заводі радіовиробів, мулярем у загоні МЖК «Надія». Нині — працівник ВО «Радій».

— Анатолію, якою б ви хотіли бачити нашу міську (ще поки що не дообрану) Раду!

— Такою, як у Червонограді (Львівська область). Раду там обновили на 100% і вона прийняла, зокрема, рішення: на такі свята, як 1 Травня, річниця Жовтня демонстрації і помпезні гуляння проводити лише зі згоди трудових колективів. Оголосити вихідними різдво і пасху. Такі неординарні рішення у старій Раді були неможливі.

— Якби ви стали депутатом, чому б передусім приділили увагу в Кіровограді! Маю на увазі, звичайно, недоліки...

— Хотів би, щоб наше місто зовні мало привабливіший вигляд. Треба розчистити смітники, звалища на його території, до яких теперішній владі ніби нема ніякого діла. Продумати контроль за цінами на ринку.

— Як це — контроль! Ми ж прагнемо до вільної ринкової економіки, а не до примусових заморожувань і розподілів!

— Контроль — у найнеобхідніших випадках. Приміром, приходжу, а огірки — по 20 крб. за кг. Виконком повинен встановити прийнятну для покупців «стелю», інакше народ не зрозуміє, чому влада бездіяльна...

— Що як депутат ви хотіли б змінити в сфері культури!

— Не зайве Кіровограду обзавестися виставочним залом. Недосить у місті будинків культури, багато з них у старих аварійних приміщеннях.

— А звідки на все це взяти гроші! Бюджет міста, як я розумію, не бездонний...

— Над цим повинна думати вся Рада. Вступає в силу закон про власність, що передбачає діяльність, наприклад, змішаних підприємств. Якщо вони появляться, міськвиконком матиме з них прибуток... Слід подумати про скорочення апарату...

— Хто б, на ваш погляд, міг би стати хорошим головою нової міськради!

— Не задумувався...

— А кого з нинішніх кандидатів ви бажали б згодом побачити депутатами!

— Василя Бондаря, Сергія Пальоного, Юрія Матка, Володимира Харахондю...

— «Економічне» запитання: на користь чи на шкоду широким масам кооперативи!

— На користь. Вона буде відчутна тоді, коли кооперативи працюватимуть в одних умовах з державними та іншими, передбаченими новими законами підприємствами.

— Як би ви розцінили виникнення в місті інших, крім комсомолу, молодіжних організацій!

— Виникнення нових партій, яке нині можливе, приведе до того, що кожна впливова партія матиме свою молодіжну організацію, сформовану на добровільних принципах. І це добре, бо молодь, яка займетиметься політикою, не вештатиметься без діла, не йтиме у злочинці.

— Яким ви уявляєте майбутнє нашої республіки!

— Україна повинна бути суверенною в економічному й політичному плані державою в складі федерації чи конфедерації, якщо буде підписано новий союзний договір.

Вела розмову Н. ГРИГОР'ЄВА.

ШЛЯХ ПОПЕРЕДУ ШИРОКИЙ

Кандидат у депутати Ленінської районної Ради народних депутатів (м. Кіровоград) по виборчому округу № 52 КОВАЛЕНКО Людмила Петрівна.

Вона, невеличка на зріст, Люда Чехова після закінчення світловодської середньої школи № 4 прибула у відділ кадрів місцевого радіозаводу і рішуче заявила:

— Хочу працювати, самостійно заробляти на хліб...

Кадровик ознайомився з документами і вирішив долю дівчини — її прийняли на роботу, на таку, як Люда пригадує сама: «на — віднеси». Та раділа й з того. Обов'язки були не складні — розносила деталі й невеликі вузли майбутніх виробів по робочих місцях.

Робота сподобалася, а тим більше, що була можливість домогтися більшого, в перспективі навіть самій виготовляти деталі. Та раптом все перемінилося. Люда одружилась і змінила дівоче прізвище Чехової на нове — Коваленко. Сім'я переїхала з Світловодська до батьків чоловіка в Кіровоград.

В Кіровограді Люду прийняли ученицею телефоніста на довідковій службі «09» міського виробничо-технічного вузла електрозв'язку.

Відтоді, а це було у квітні 1984 року, Людмила Коваленко працює тут. За короткий строк вона з рядового телефоніста зросла до бригадира, освоївши всіази довідкової служби. Слід відзначити немалу заслугу в цьому її наставника — ветерана підприємства Зінаїду Федорівну Пастушенко.

Коли по цехах міського підприємства зв'язку обговорювалося питання про висунення кандидатів у депутати Ленінської районної Ради народних депутатів, в числі перших товариші назвали Людмилу Петрівну Коваленко. Її кандидатуру одноголосно підтримали на конференції трудового колективу. Людмила Петрівна дала свою згоду балотуватися кандидатом у депутати по виборчому округу № 52, центр якого розташований в кінотеатрі «Промінь».

Л. П. Коваленко притаманні найкращі риси молодої радянської людини, комсомолки. Її принциповість, порядність, людяність, організаторські здібності високо цінують товариші по роботі. І як найкращої думки про неї заступник начальника цеху міського телефонного зв'язку, голова ради трудового колективу, довірена особа кандидата Григорій Ананійович Донець.

Передвиборна програма у Л. Коваленко перш за все спрямована на встановлення і постійне підтримання тісних зв'язків з людьми, захист їхніх інтересів, виконання законних вимог як особисто, так і через вищестоящі органи.

Знаючи, як нелегко матерям доводиться влаштувати дитину в дитячі ясла чи садок, — бо ж у самої донечці п'ять років, — Л. Коваленко поставила за мету добиватися того, щоб до цих закладів позбутися черг, домогтися в них потрібного догляду, виховання, харчування і медичного обслуговування.

В одному з пунктів її програми значиться піклування про створення здорових умов праці для жінок, скорочення роботи в нічні зміни, важкої ручної праці, організація кімнат психологічного розвантаження, як це є на підприємстві в цеху міжміського телефонного зв'язку, медпунктів тощо.

Кандидата турбує стан злочинності, в тому числі і в обласному центрі. Вона за те, щоб збільшити штати правоохоронних органів, зокрема дільничних інспекторів, за рахунок коштів підприємств і цим забезпечити спокій трудящим.

В центрі уваги молодого кандидата в народні депутати знаходиться і таке наболіле питання, як екологія. Зберегти оточуюче нас середовище — це завдання завдань сучасного покоління, котре як естафету мусить передати все чистим, здатним для продовження життя на землі.

Л. Коваленко впевнена в тому, що коли її оберуть депутатом, вона докладе максимум зусиль, відданості народу до того, щоб її обіцянки не були пустими словами, а щоб люди на ділі відчули, що при нових умовах роботи Рад стає жити краще і в економічному, і в соціальному, і в культурному відношенні.

На закінчення хочеться повідомити ще про одну хорошу звістку: на комсомольських зборах комсомолку Л. П. Коваленко висунуто кандидатом у делегати XXVI з'їзду ЛКСМ України.

Шлях перед комсомолкою Л. П. Коваленко відкривається широкий. Нехай щастить їй у житті.

І. КОНОНОВ.

КОМСОМОЛЬСЬКА ПЛАНІРКА

Майбутнє комсомолу в його єдності

7 квітня, перед від'їздом в Москву, з делегатами XXI з'їзду ВЛКСМ в обкомі комсомолу зустрілись М. Г. Самілик, перший секретар обкому партії, секретарі та завідуючі відділами обкому комсомолу.

Мета зустрічі — уточнення позиції делегації на XXI з'їзд ВЛКСМ від Кіровоградської обласної комсомольської організації. Необхідність такої розмови в обкомі відчувалась і по наростанню напруги навколо підготовки з'їзду: в кінці вересня пройшли пленум ЦК ВЛКСМ та збори комсомольського активу України. На останніх була вироблена Декларація намірів на з'їзд, яка в окремих положеннях суттєво відрізняється від позиції нашої делегації.

Відкриваючи зустріч, перший секретар обкому комсомолу С. Снопков відмітив коло питань, які і стали предметом розмови. Перш за все, — це **питання про сутність ВЛКСМ.** Криза в комсомолі багато в чому була обумовлена і тим, що ВЛКСМ стала відомством, організацією для молоді, а не організацією молоді. Тут в один вузол переплелися проблеми організаційної будови; ролі первинних осередків, райкомів, обкомів та центру; назви організації та її власності.

Не менш важливим, в зв'язку з цим, постає **питання про ідеологію майбутньої молодіжної організації.** Наша делегація за марксистсько - ленінську ідеологію, очищену від перекручень і фальсифікацій.

Потребує детального розгляду і **проблема взаємостосунків ВЛКСМ з КПРС,** іншими політичними силами суспільства. В позиції нашої делегації про це сказано досить чітко: «ВЛКСМ повинна здійснювати свою діяльність на основі ідейної єдності з КПРС, самостійно визначати перспективні та поточні завдання, напрямки та форми роботи». Але є й інші думки.

На зустрічі виступили всі сім делегатів з'їзду. Анатолій Балюк — перший секретар Компаніївського райкому комсомолу, вже більше двох місяців працює над матеріалами з'їзду в групі представників делегацій. Його думки щодо майбутнього форуму були тривожними. «На з'їзді передбачаю боротьбу, — ділиться Анатолій. — Питання стоїть досить однозначно: бути чи не бути комсомолу? Я свідок того, як важко знайти компроміси в зіткненні думок 160 представників делегацій. (А що буде, коли на з'їзд приїдуть всі делегати). Більшістю з них керують емоції. А це дуже страшно. Але я вже настроївся на боротьбу і відстоювання наших позицій».

«А от я боюсь з'їзду,— так дещо незвично почав свій виступ Сергій Поляков, голова Ради Кіровоградського міського клубу воїнів-інтернаціоналістів та воїнів запасу. — Боюсь, що нас — делегатів можуть затягнути у демагогічні суперечки замість конкретного вирішення проблем. А їх дуже багато».

Своїми думками стосовно позиції делегації на з'їзді поділились з присутніми також і інші делегати — Алимов Сергій, перший секретар Кіровоградського міськкому комсомолу; Войпан Сергій, голова колгоспу імені Пархоменка Новоукраїнського району; Долусов Леонід, прохідник шахти «Верболозівська» м. Олександрії; Олійник Микола, голова МЖК виробничого об'єднання «Дніпроенергобудпр о м» м. Світловодська.

На зустрічі виступив М. Г. Самілик.

Майбутнє комсомолу в його єдності — це основний лейтмотив зустрічі. Хочеться надіятись, що нашим делегатам вистачить духу і мужності для боротьби за майбутнє. -

Наш кор.

С. ВОЙПАН

С. СНОПКОВ

М. ОЛІЙНИК

Л. ДОЛУСОВ

С. ПОЛЯКОВ

А. БАЛЮК

С. АЛУМОВ

Сергій СНОПКОВ: «...Я за Спілку молодих комуністів»

— Сергію, що для тебе значить XXI з'їзд ВЛКСМ, як його делегата і як комсомольського функціонера!

— Не хочу, випереджаючи час, характеризувати його епітетами типу: переломний, історичний чи епохальний. Немало попередніх з'їздів ми якраз так і називали, хоча рішення, які вони приймали, не вносили та й не могли, як мені здається, внести кардинальних прогресивних змін в життя комсомольської Спілки. Наскільки революційними по духу були задуми XX з'їзду ВЛКСМ, але й вони далеко не в повній мірі адекватно відтворили ситуацію, що склалась в молодіжному середовищі. Але, зважаючи на гостроту кризи в комсомольських організаціях країни, коли реальністю нашого життя стають центробіжні тенденції, маю на увазі процеси в комсомолі Прибалтійських республік, а також сепаративні настрої окремих комітетів інших регіонів, що прикриваються фразою про самостійність та незалежність, впевнений, що майбутній з'їзд ВЛКСМ буде визначальним, принаймні для 30 мільйонів молодих людей — комсомольців. З'їзд повинен дати відповіді на ряд принципових питань, без яких доля комсомолу буде мати, по меншій мірі, проблематичне майбутнє. Маю на увазі, в першу чергу, питання про те, що таке ВЛКСМ в реформованій політичній системі суспільства? За цим потрібно визначитись в ідеології, організаційній структурі, питаннях власності молодіжної Спілки. Окремо стоїть питання про значне піднесення ролі первинних осередків, механізм зносин центру і територій. Тож я з XXI з'їздом ВЛКСМ пов'язую великі надії.

— Читачі «Молодого комунара» знайомі з позицією делегації Кіровоградської обласної комсомольської організації на XXI з'їзд ВЛКСМ. Окремі принципові положення, про які ти говориш, в позиції, правда як на мій погляд, дещо занадто схематичній, відображені. Та все ж, Сергію, що таке майбутній комсомол в твоєму розумінні!

— Впевнений в одному: це якісно нова організація молоді. Комсомол не повинен бути статистом і його потрібно переглянути як рух. Вірю, що молоді необхідна організація, побудована на гуманних началах і демократичних принципах. А якщо конкретно, то коли ж наша практика збагачується політичним плюралізмом, реальністю стає багатопартійність, майбутнє комсомолу бачу в перетворенні його в дійсно молодіжну організацію Комуністичної партії. При цьому вихожу з того, що ВЛКСМ і КПРС сповідують одну ідеологію, а от організаційні принципи та структури повинні бути різними, самостійними. Я за Спілку молодих комуністів. Але молоді самій вирішувати, яка організація їй потрібна.

— До речі, про ідеологію. В Декларації намірів делегатів XXI з'їзду ВЛКСМ від комсомольської організації України записано, що політичну діяльність комсомол повинен будувати на основі марксизму. А якже ленінізм!

— Так, це, на мій погляд, суттєва і принципова позиція авторів Декларації. Я, між іншим, при обговоренні Декларації на зборах активу в Києві виступав якраз проти такої половинкової формули. Критика ленінізму як з лівого, так і з правого боку не може викреслити з нашої пам'яті ту величезну роль, яку зіграв В. І. Ленін, створюючи і розробляючи теорію молодіжної організації Країни Рад. А те, що окремі його вказівки та настанови були спотворені практикою комсомольського будівництва, приймались кожним наступним поколінням ідолопоклонно та догматично, то це не вина Леніна, а біда наша. Ті ж, хто зводить роль В. І. Леніна лише до продовжувача теорії Маркса, недооцінюють ленінську теоретичну спадщину. Впевнений, джерело ленінізму нами ще не вичерпане.

— Сергію, передбачається, що на з'їзді буде розгорнута дискусія стосовно Програми і Статуту ВЛКСМ. Незважаючи на ту, я б сказав, млявість, з якою проекти цих документів обговорювались в первинних комсомольських організаціях, вони мають вирішальне значення для оновленої Спілки.

— Так. Мені здається, що це якраз той випадок, коли потрібно сім разів «відміряти», перш ніж прийняти рішення. Для початку нам необхідно визначитись в головному — суті ВЛКСМ на сучасному етапі, основних принципах його існування: спілка це чи федерація. А, виходячи з цього, вже потім можна було б дискутувати і по програмним документам.

— Але, якби там не було, хочу дізнатись твою думку з деяких статутних питань: чи вірно те, що в проекті Статуту первинна комсомольська організація визначається як основа ВЛКСМ! Адже первинна — то в своїй більшості як така не існує! Є думки, щоб право основи надати райкомам, міськкомат та комітетам комсомолу з правами райкому.

— Я принципово не можу з цим погодитись. І ось чому. Наш Статут, відтворюючи практику сьогодення, в більшій мірі повинен орієнтуватись на завтрашній день. Первинна організація має значні потенційні можливості, які нами ще не розкриті. Вона якраз той осередок, де кожен член Спілки може відчути себе невід'ємною часткою великої спільної справи, де конкретно знають і захищають його інтереси. Звичайно, що це ескіз з майбутнього. Але до нього ми усі повинні прагнути. В зв'язку з цим, хотів би звернути увагу на необхідність дати молоді можливість об'єднуватись в первинні організації не лише по територіально-виробничій ознаці, а й по місцю проживання, за спільністю захоплень та занять. Тоді й буде дійсно основа.

— Добре. А як бути з тим, що в проекті Статуту вже і згадки немає про принцип демократичного централізму!

— Думаю, що це невдале намагання позбутися критики на цей принцип. Відомо, що він, у нинішній його формуліровці, був внесений в діючий Статут, щоб не відстати від змін партійного Статуту. Причому розгорнуте розкриття суті принципу демократичного централізму вперше було сформульоване Сталіним з метою посилення централізму, що вело до авторитаризму центру і повної залежності місцевих організацій. Це був відхід від ленінського розуміння. Але повністю відмовитись від цього принципу ми сьогодні не можемо. Незважаючи на те, що демократія передбачає дисципліну, все ж роль централізації, хоча б на рівні району, області чи республіки, залишається значною. В противному випадку є небезпека для організації виродитись до аморфності, безликості. А це вже не організація.

— Що ж. Бачу, Сергію, що ти твердо переконаний в своїй справі. Дозволь побажати тобі, усій нашій делегації успіху та творчої наснаги під час роботи XXI з'їзду ВЛКСМ. Хай збудуться всі ваші сподівання.

Дякую за розмову.

Розмову вів В. ІВАЩУК.

НЕ ПІДКАЗАНЕ—ВИСТРАЖДАНЕ...

РОЗМОВА З «МАЙЖЕ НЕЗАЛЕЖНИМ» СЕКРЕТАРЕМ КОМІТЕТУ КОМСОМОЛУ

У нашому суспільстві вже склався стереотип комсомольського лідера — людини енергійної, вмілого організатора, але в той же час настільки залежної, що якихось нестандартних сміливих думок і вчинків від неї просто нічого чекати. І ось на одному з пленумів обкому комсомолу серед невиразних виступів на підтримку лінії бюро обкому, що майже повторювали один одного, дисонансом пролунав голос, який сміливо заперечував цю єдину лінію. І був це не якийсь неслухняний рядовий спілчанин, а секретар комітету комсомолу одного з найбільших підприємств області.

— Чому, на вашу думку, сміливі, незалежні виступи і вчинки комсомольських ватажків стають усе більшою рідкістю? — моє перше запитання до Ігоря Четвертака — лідера комсомольської організації заводу «Гідросила».

— Але ж, комсомольців і особливо їхніх лідерів довго відучували думати й головне — захищати свою думку. Тому вони змушені були здебільшого говорити з чужого голосу. Моє ж глибоке переконання: істину треба шукати серед найрізноманітнішої палітри думок і поглядів. І якщо вам здається, що людина говорить неправильно, її слід не затупувати ногами чи взагалі позбавляти слова, а переконати в хибності саме того погляду. З того, наскільки вам це вдасться, можна судити і про привабливість та правильність ваших переконань. А подібна, як ви говорите, сміливість — це практичне втілення даної думки.

Право так виступати особисто мені дає знання думок переважної більшості тисячного загону спілчан заводу, які підтримують і поділяють саме такі підходи. Мене не призначали, а обирали самі комсомольці, і тому я мушу представляти в першу чергу їхні думки і звітувати перед ними.

— Ігорю, ви один із тих лідерів, які, образно кажучи, проявилися за перебудови, демократизації суспільства — адже й обирали вас на альтернативній основі. Всі процеси оновлення проходили на ваших очах. Що, на вашу думку, вони дали комсомолові?

Після XX з'їзду ВЛКСМ комсомол, поглянувши на себе без кольорових скелець самообману, зрозумів, що становище потребує негайних пошуків нових форм і методів роботи з молоддю. Але оскільки ні сам з'їзд, ні наступні пленуми чітко не ставили питання про кінцеву мету організації, то відповідно не були розроблені стратегічні й тактичні шляхи її досягнення.

«Яким бути комсомолу»? — це питання планувалося основним на порядку денному загальносоюзної комсомольської конференції та наступної дискусії, які мали відбутися минулого року, але так і не були проведені. Тому в ідеології все лишилося по-старому. Хоча всім було зрозуміло, що молодь цим старим розчарована, треба захопити її абсолютно новими ідеями і підходами. Проте, основна увага приділялася питанням економічним.

— Можливо, з цього й слід було починати, адже економіка — це база!

— Парадокс, але в результаті Спілка дійшла й до кризи економічної. Адже більшість госпрозрахункових організацій, які створювалися для матеріальної підтримки комсомолу, насправді комсомольськими не стали. Це, по-перше, підтверджує вік їхніх членів (приміром, на Україні до науково-технічних товариств молоді входить лише 40 процентів людей віком до 30 років; зрозуміло — комсомольців там іще менше (ось до нашого заводского МЖК входить всього 2 члени ВЛКСМ). І, по-друге, — яскраво виражений об'єднуючий фактор — матеріальний — при майже повній відсутності спільних політичних ідеалів. Також ні для кого не секрет, що за роки перебудови кількість комсомольців країни зменшилася більше, ніж на 10 мільйонів. А це, безперечно, відчутний удар по самостійності комсомолу, яку могла б забезпечити в першу чергу фінансова незалежність.

— Які ж, на вашу думку, перспективи чекають на комсомол?

— Мені дуже імпонують деякі положення проекту нового Статуту ВЛКСМ, хоча в цілому я вважаю, що, керуючись цим документом, комсомол не зможе зробити такого рішучого кроку, який би вивів його із кризи. Але окремі положення, безперечно, заслуговують схвалення. Приміром, нарешті тут з'явилися слова про повагу до особистого достоїнства і думки кожного члена організації. Також первинній організації обіцяються всі пріорітети в розв'язанні своїх проблем, крім тих, які вона сама віднесе до компетенції вищестоящих органів.

Далеко вперед у цьому відношенні пішли спілки прибалтійських республік. Так, у Статуті Комуністичної спілки молоді Естонії (КСМЕ) говориться про те, що член спілки має право сам обирати первинну організацію, в роботі якої хоче взяти участь, або бути просто індивідуальним членом КСМЕ. Це означає, що молода людина не буде прив'язана до організації за місцем роботи чи навчання. Аналогічно пропонується й первинній організації обирати для себе вищестоящу, у складі якої вона хотіла б працювати. Дуже прогресивним моментом вважаю й таке положення: незважаючи на виборність керівника комсомольської організації, спілчани матимуть право через рік або навіть на вимогу чверті членів організації ставити питання про довір'я секретареві.

Вважаю, що на таких основах комсомол може завоювати собі авторитет серед молоді. Адже, приміром, право первинної організації обирати для себе вищестоящу означатиме, що великі комсомольські осередки, які не потребують об'єднання з іншими на районному чи обласному рівні, зможуть просто підпорядковуватися центральним органам. Це дасть змогу, по-перше, позбутися втручання (часто непотрібного й некомпетентного) у справи даної організації, а, по-друге, більшу свободу творчості у виконанні рішень центральних органів. Адже майже всі постанови обласних, міських та інших комітетів просто переспівують їх. А основні ж функції цих усіх структур — не допомагати первинним, а контролювати їхню роботу.

Ось із такими пропозиціями комсомольці Естонії приїхали на з'їзд. А наш український комсомол, на жаль, залишився у хвості процесів оновлення. Це підтверджує хоча б той факт, що до з'їзду ВЛКСМ не була проведена ні загальнореспубліканська дискусія, ні конференція ЛКСМУ, які б допомогли українській делегації врахувати думки й побажання членів однієї з найбільших спілок країни. Тому комсомольці нашого заводу відмовилися висувати свого кандидата в делегати з'їзду.

— Як ви думаєте, після з'їзду кількість членів комуністичної спілки молоді набагато зменшиться?

— Гадаю, що так, і це абсолютно нормально. Адже комсомол — організація політична, а, приміром, соціологічні дослідження в одній із найполітизованіших республік — Литві — показали, що у них лише 20 процентів молоді цікавиться політикою. Зрозуміло, що не всі й вони стоять на платформі комсомолу.

І все ж вважаю, що коли наша спілка основним своїм завданням визначить допомогу молодій людині в становленні її як особистості, громадянина, турбуватиметься про політичну, економічну й соціальну захищеність кожного, підкреслюю, **кожного свого члена**, про реалізацію його інтересів, то молодь піде в організацію. Дуже важливо при цьому, щоб комсомол міг реально впливати на політичне життя як усієї країни, так і свого міста, району і т. п., тобто — мати представників у Радах.

Вела розмову Н. СЕЛЕЦЬКА.

Поворот, але на скільки «румбів»?

СИТУАЦІЯ

Ще зовсім недавно, почувши, як студенти бойкотують вивчення військової справи та суспільних наук, ми реагували так: хто з відвертим обуренням, хто з подивом, а хто — із прихованим захопленням... Але всі, напевне, розуміли, що, оцінюючи це явище, не слід забувати уроків історії, які переконують: студенти дуже часто виступали виразниками найпрогресивніших ідей. І ось не минуло й року, як одна за одною країни Східної Європи відмовляються від викладання у вузах перелічених вище дисциплін. А що ж наше, радянське студентство?

Усім нам у пам'ятку виступи студентів Київського університету проти військової кафедри (про них повідомляла преса). А про те, що були й інші схожі події, можна лише здогадуватися; де-не-де серед викладачів ходять чутки про вимоги «бунтівників»: після військових кафедр постає питання про кафедри суспільних наук. Правда, центральна преса повідомила про розгляд секретарями комітетів комсомолу московських вузів питання про викладання суспільних наук і їхні доволі радикальні пропозиції...

Аж ось почали потроху, нажучи жаргоном минулих років, «підіймати голову» й студенти Кіровоградського педінституту. Перший виступ був спрямований проти екзамену з історії **КПРС**, до якого кафедра подала питання у доперебудовному трактуванні. І це на факультеті ідеологів — історичному!

Про немалу гостроту проблеми перебудови викладання суспільних наук свідчить і такий факт: нещодавно відбулася нарада ректорів вузів республіки, присвячена їй. Цікаві пропозиції привіз звідти ректор Кіровоградського педінституту О. Є. Поляруш.

Пропонується замість історії **КПРС** — читати курс політичної історії **XX** століття, в якому центральне місце займуть проблеми політичної історії нашої країни, партії у контексті світового розвитку. Зберігається викладання філософії, але вже без поділу на діалектичний та історичний матеріалізм. Предмет політекономії теж читатиметься як єдиний, а не штучно поділений на дві частини: капіталізм і соціалізм. Велика увага приділятиметься, очевидно, вивченню сучасного капіталізму та світового господарства. Що ж до наукового комунізму, то його замінить курс «Проблеми теорії сучасного соціалізму», в якому поряд із марксистсько-ленінськими уявленнями про цей лад ширше будуть розглядатися альтернативні концепції соціалізму.

Що ж означає така «заміна вивіски»? Загляньмо за неї. Основна пропозиція — до 50 процентів навчального часу віддати на спецкурси. Напрями їх пропонуються найрізноманітніші — соціологія, політологія, соціальна психологія, історія і теорія світової культури, історія вітчизняної філософської думки і т. д. До речі, в усіх вузах обов'язково повинен читатися **спецкурс із національного питання**. Отже, кожен студент матиме право обирати для себе будь-який спецкурс. Правда, радіти рано — станеться це, як видно з усього, нескоро: жодна з кафедр суспільних наук зараз же не готова перейти на пропонований план навчання і найближчим часом не може цього зробити.

У викладанні суспільних дисциплін теж передбачаються деякі зміни. І оскільки ми все-таки нині почали визнавати, що до головних завдань вищої школи належить і задоволення духовних потреб молоді, то більшість із цих змін розраховані в основному на врахування цих духовних запитів. Можна сказати, що вони обіцяють стати першим кроком до **ДІЮЧОГО, А НЕ «ПАПЕРОВОГО» РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ**. Тобто, ці зміни деякою мірою дозволяють студентам брати участь у навчальному процесі не в ролі пасивних «об'єктів виховання», яким можна дати для конспектування список літератури десятирічної давності й метрової довжини, а на правах співробітництва, співтворчості з викладачем.

Передбачається, що кафедри будуть заздалегідь віддавати питання курсових і державних екзаменів на розгляд студентам з тим, щоб останні могли висловити свою думку: що з них залишити, які слід вважати зайвими, а які, можливо, й додати.

Викладач віднині мусить уважно прислухатися до студентських претензій і пропозицій щодо власного трактування змісту й основного напрямку предмета, який він читає.

Що ж, такі пропозиції, хай і дуже обережно, а таки спрямовують навчання на шлях демократизації. На жаль, поки-що незрозуміло, чи матимуть студенти якісь гарантії захисту від тих наставників, котрі вважають, що учень, який насмілився щось підказати чи заперечити своєму навчителеві — це вже «бунтівник, вартий найсуворішого покарання». Я сьогодні, наприклад, серед своїх викладачів на пальцях однієї руки можу перелічити тих, хто закликає студентів до дискусій, просить висловлювати сумніви щодо змісту й методики проведення своїх занять.

І ще одне нововведення: відміняється екзамен із марксизму-ленінізму. Випускники цього року складатимуть науковий комунізм. Аж наступного року буде у них право вибору держекзамену із ряду суспільних дисциплін — філософії, політекономії, теорії соціалізму.

Так, пропозицій і нововведень багато. Але, на мою думку, всі вони якось дуже обережно, напівнатяками зачіпають основне — зміст суспільних наук. Із цього приводу аргументоване, цікаве повідомлення зробив на засіданні доцент кафедри філософії І. О. Бублик. Сама за себе говорить назва його дослідження: **«Про необхідність деідеологізації марксизму-ленінізму у викладанні суспільних наук»**. Повідомлення дуже грунтовне і об'ємне; отже, ми не маємо змоги навести його навіть тезисно, але спробуємо коротенько передати суть. Автор на численних прикладах, підкріплених думками класиків марксизму-ленінізму, доводить, що марксистсько - ленінська теорія суспільного розвитку, яка обґрунтовує неминучість загибелі капіталізму і перемоги соціалізму, в ряді фундаментальних положень ідеологізована. Це означає, що адміністративно-командна тоталітарна система в сфері суспільних наук поводилася з марксистсько-ленінською теорією так, щоб з утилітарних, прагматичних міркувань припасувати її до потреб самої системи...

Автор повідомлення запропонував суттєво переглянути всі програми курсів суспільствознавчих наук і вилучити з них усе, що, на його думку, і понині слугує ідеологічному обґрунтуванню дій антиперебудовних, консервативних сил — у партії, державі, суспільстві. Здійснення цього й означатиме деідеологізацію.

На жаль, в аудиторії, де в більшості були присутні викладачі суспільних наук, ця думка була зустрінута намаганнями «викрити», звинуватити автора в нерозумінні марксизму-ленінізму. А на підтримку ніхто так і не виступив відверто, хоча після засідання «у нулуарах» довелося почути гаряче, але запізніле схвалення.

Не зайве сказати, що й пропозиції, з якими познайомив перед тим присутніх ректор, декому з викладачів здалися надто радикальними і «кон'юктурними». Їхні зауваження були приблизно такого плану: «якщо нам пропонують подумати, про що в першу чергу слід турбуватися, на потопаючому кораблі, — про власне життя чи про валізи, — то слід не забувати, що з переляку можна забути, перепрошую, і про підтяжки»... Тобто спецсемінари, на думку декого, придатні лише для «випускання пари з котла», вони можуть задовольнити студентів на якийсь час. А в житті, мовляв, з поступовим відмиранням національної та інших проблем, які виносяться на спецсемінари (цікаво, невже така доля чекає й світову культуру, соціологію, політологію?..), молоді набагато більше знадобиться знання «залізних» законів розвитку суспільства. Висловлювався, приміром, і подив: що ж тепер — випускники різних вузів і навіть різних спецсемінарів матимуть неоднакову підготовку?!

Мені не раз доводилося чути від викладачів думку, що студентські пропозиції ніколи не можна сприймати всерйоз, адже найбільша мрія студента — одержати диплом із мінімальними затратами розумових сил. Справді, таких студентів нині немало. Але чи причина цього лише у них самих? В уже згадуваному вище повідомленні доцента І. О. Бублика з цього приводу є такі слова: «...ми не могли захопити думку студента глибиною наукових висновків, а його серце — пристрасною переконаністю... тому ми добивались обов'язкового відвідування лекцій і добиватися його нам тим важче, чим старші курсом студенти. Ось чому ми так стурбовані питанням: що ж будемо робити, коли обов'язкове відвідування занять циркулярно буде замінене вільним відвідуванням і, не дай бог, правом студента вільно збирати суспільствознавчий курс?». Краще й не скажеш!

І вже кому-кому, а студентам цього разу залишатися байдужими до порушених проблем аж ніяк не випадає. Тож слово — за ними!

Н. ХОМИЧ

м. Кіровоград.

Є В НЬОГО СИЛЬНА РУКА!

ПРО КОЛЕГ

Шановна редакціє! Прочитавши в газеті за 10 лютого автобіографію кандидата в народні депутати обласної Ради народних депутатів по Хмелівському виборчому округу № 38 Олега Гуцола, зацікавились, яким шляхом (чи чином) потрапив він до редакції районної газети «Будівник комунізму» на посаду кореспондента відділу партійного життя (був муляром-монтажником) і без вищої освіти смів назвати себе журналістом, займаючи посаду зав. відділом ілюстрації. Будь ласка, відповідь дайте через газету «Молодий комунар».

З повагою до Вас студенти історичного факультету Кіровоградського педагогічного інституту ім. О. С. Пушкіна В. ГИРБА (з села Хмельового) та В. КУЗЬМЕНКО, Т. ЗАПОРОЖЕЦЬ із м. Кіровограда.

На запитання майбутніх істориків відповідає редактор Маловисківської районної газети «Будівник комунізму» Григорій Олексійович КРАСНИЙ.

Отож про те, як Олег став кореспондентом відділу партійного життя? У 1987 році відбулися деякі кадрові перестановки в редакції і з'явилася вакансія. Претендентів із журналістським дипломом в кишені не було, а тому запропонували спробувати свої сили в журналістиці Олегу Гуцолу, мулярю-монтажнику Смолінського БМУ-7. Для тих, хто не знає життя редакції районної газети, хочу сказати: свої кадри вона черпає, як правило, з позаштатних авторів (випускники журфаків до райгазети не доходять).

На той час Олега в редакції вже добре знали як вмілого і оригінального карикатуриста. Та й спроби його в інших газетних жанрах теж були обнадійливими. Тому й запропонували йому посаду кореспондента відділу партійного життя (саме вона була вільною).

Сьогодні мені, редактору, дуже приємно, що вибір виявився правильним: Олег вніс в роботу редакції багато нового, корисного. Якщо В. Гирба дійсно з Хмельового і хоч інколи цікавиться «Будівником комунізму», то він повинен був побачити і карикатури О. Гуцола, і його замальовки, і публікації на теми моралі, й інше. Словом, маловисківські газетярі вважають, що Олег — знахідка для нашої районки (колеги з інших районів нам по-доброму заздрять).

Мал. О. ГУЦОЛА.

Щодо вищої освіти і того, як він «смів назвати себе журналістом». Може я помиляюсь (хотілося, щоб так воно й було), але складається враження, що майбутні історики мислять старими стереотипами. Людині талановитій, щоб виявити себе у професії творчій, необов'язково треба мати вищу освіту. Можна навести десятки, сотні прикладів, коли люди, не маючи такої освіти, ставали відомими широкому загалу як художники, літератори, журналісти...

Олег — людина талановита, його талант карикатуриста визнали в «Крокодиле», «Перці», «Вожыке» (білоруський аналог «Перця»), «Правде Украины», в обласних газетах. До цього додам, що нині він заочно навчається на факультеті журналістики КДУ. Журналістом називає себе по праву, в листопаді 1989 року його прийнято членом Спілки журналістів СРСР, тобто офіційно визнано його професійну журналістську майстерність.

Ось таким чином Олег потрапив до редакції. Якщо автори листа, питаючи про це, мали на думці інше — «Чи не тягне його «вгору» чиясь сильна рука?» — то помилилися не набагато. Є у нього рука — рука талановитого художника. А ще дуже своєрідний погляд на нашу дійсність і справжня громадянська позиція.

P. S. Щоб не виникло запитань щодо моєї особи, відразу повідомляю: в редакцію прийшов без вищої освіти в 1977 році. У 1982 році одержав диплом Вищої партшколи при ЦК Компартії України. З 1984 року — член Спілки журналістів СРСР, з лютого 1987 року — редактор райгазети.

«ЯК ВАМ ЖИВЕТЬСЯ, ЛЮДИ?»

ІЗ ПОШТИ СЕКТОРУ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

«Я не пам'ятаю, — пише до редакції ветеран Великої Вітчизняної війни кіровоградець **Григорій Гаврилович ДОВЖЕНКО**, — щоб ваша газета розповідала про подвиг Героя Радянського Союзу чи Соціалістичної Праці, показувала трудові здобутки молодих передовиків виробництва. Мало у вас статей виховного характеру... Ви погляньте, чим сьогодні зайняті підлітки після шкільних занять? Вони творять, що захочуть. Я чотири роки не можу дотягнути виноград до балкону — все зривають. Енергію ж треба кудись подіти...». Відповідаючи Григорієві Гавриловичу, хочемо уточнити, що про славні діяння земляків-героїв — і воєнного і сьогоднішнього часу—наша газета писала не один раз. Постійно діляться своїми спогадами ветерани Вітчизняної війни, не обминаємо увагою і воїнів-афганців (розповідали, до речі, і про Валерія Гринчака, котрий у далекому Афганістані здобув високе звання Героя Радянського Союзу).

Ну, а стосовно трудових здобутків наших молодих сучасників, можливо й справді, останнім часом ми трохи випустили з поля зору саме досягнення, більше наголошуючи на недоліках і проблемах. А добре слово ще нікому не завадило.

Про недостатню зайнятість підлітків в післяурочний час і на канікулах «Молодий комунар» писав теж не один раз. Регулярно з цього приводу виступають працівники правоохоронних органів, бо саме їм найчастіше доводиться розбиратися із наслідками цієї незайнятості. Пишуть батьки, вчителі, лікарі, які на відміну від працівників міліції, що мають справу з травмованими душами, стикаються із фізичними травмами у дітей, одержаними теж в результаті нікомунепотрібності. Є у нас чимало всіляких програм (починаючи з місцевих масштабів до загальносоюзного) по охопленню підлітків різноманітними заходами у незайнятий час, що якби хоч половина з них виконувались, то... не треба було б про це сьогодні й писати.

Григорій Гаврилович розповів також про багатодітну сім'ю Васильченків, котра живе по сусідству, про горе, яке їх спіткало (померла мама), але вони не зломились. Найстарша дочка замінила меншим матір, і в тому, що вони завжди нагодовані, акуратно одягнені, привітні до чужих людей, є і її велика заслуга. «Я вірю, — пише ветеран, — що з цих дітей виростуть справжні люди, які нікого не образять, не принизять — ні старого, ні малого»...

Про хорошу людину — медичну сестру Раїсу Павлівну Ботнар пише **М. М. ЛЮЛЬКО** із села Грузького Кіровоградського району. «Я — інвалід першої групи, недавно хворіла двостороннім запаленням легенів. Раїса Павлівна відразу ж відгукнулась на мою біду — подала першу допомогу, викликала швидку, заспокоїла теплим словом. Велике їй спасибі за її добру душу. От якби усі медичні працівники були такими ж чуйними і уважними як Раїса Павлівна і її колега фельдшер Олексій Євграфович Довгалюк».

Лікареві обласної дитячої лікарні Розі Борисівні Михліній дякує **бабуся** п'ятирічної **Галі ВОНБЕРГ**. Галині батьки живуть у Первомайську Миколаївської області і так вийшло, що коли вона перебувала в Кіровограді, її поклали на операцію в обласну дитячу лікарню. Можна зрозуміти стан бабусі і її радість після внуччиного видужання.

Ми уже не раз писали про те (і дуже раді цьому), що до редакції звертаються люди різного віку. Бо проблеми, якими живе нині молодь, хвилюють не тільки її. Так уже влаштовано, що той, хто сьогодні повний сил і здоров'я, з часом зістариться й одержить право на заслужений відпочинок, а тому вимагатиме особливого піклування й уважності.

«Наша листоноша Ганна Яківна Коваленко, — звертаються до газети **Т. ГЛУХОВА, К. СЕРЕДА, Л. ЗІНЧУК** та **К. ДИРДА** з Маловисківського району, — заслуговує великої дяки від усіх односельчан. Жодного двору не обмине, завжди спитає нас, старих, як нам живеться, може кому чого треба».

У цьому році Ганна Яківна йде на заслужений відпочинок, тож люди бажають, щоб і до неї всі ставились так же добре й уважно, як вона до інших. Жінка цього заслужила.

З недавнього часу активним позаштатним автором «Молодого комунара» став **В. Г. ДМИТРОВ** з Помічної Добровеличківського району. Володимир Григорович пише нам про те, що його хвилює, над чим доводиться замислюватись. Один з останніх його листів — про необхідність радикальних змін для боротьби із зростаючою сьогодні злочинністю. Для цього автор пропонує в кожному населеному пункті за рахунок колгоспів чи радгоспів ввести посаду дільничного інспектора міліції (зараз він один — на кілька сіл), аби у нього було більше можливостей для профілактичної роботи, а також для боротьби із тими, хто не хоче жити в ладах із законом. Про це йшлося і в розмові В. Г. Дмитрова з начальником Добровеличківського райвідділу внутрішніх справ, котрий наголосив, що насамперед життєнеобхідно подбати про мобільність підрозділів міліції, їхню технічну оснащеність та високу професійну підготовку. Адже люди хочуть жити і працювати спокійно, знаючи, що їхню гідність, а то й життя, є кому захистити.

Рік тому наша газета надрукувала лист Ірини Я. з Олександрії, котра скаржилась, що через кляту хворобу (епілепсію) залишилась без друзів, стала зайвою у сім'ї. Після того, як на сторінках тижневика з'явилась розповідь про неї — «Такий важкий характер...», до редакції стало надходити багато відгуків. За проханням Ірини ми переслали листи їй і хочемо вірити, що серед їх авторів вона знайшла чимало друзів. Ось і **М. М. ТЕСЛЯ** з Іванківців Знам'янського району щиро занепокоєний долею дівчини і радить їй не впадати у відчай. Щоб жити повнокровно, треба переборювати все. Навіть таку страшну хворобу.

Сьогодні, як і щодня, наша обліковець знову принесла стосик листів. В них — ваші прохання, пропозиції, враження, думки, в них — ваша небайдужість до того, як ми живемо сьогодні і будемо жити завтра.

О. ПИЛИПЕНКО.

КАНДИДАТ У ДЕПУТАТИ ОБЛАСНОЇ РАДИ ПО КЕТРИСАНІВСЬКОМУ ВИБОРЧОМУ ОКРУГУ № 4

ТОПОР ГЕОРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

Народився 1960 р. Закінчив Одеський політехнічний інститут, працює командиром обласного штабу студзагонів.

— Чого це ви, кіровоградець, балотуєтеся так далеко від свого міста?

— Мене висунув колектив облрембудуправління по округу, який був вільним після перших виборів. Крім того, в цьому районі влітку і восени працюють багато студзагонів.

— Які ви знаєте в області больові екологічні точки, де як майбутній депутат мали б наводити порядок?

— Екологія для мене — питання третє. На першому місці соціальний розвиток села.

— Що там, на ваш погляд, слід розвивати?

— Будувати житло, водопроводи, дороги, проводити газ. Друге важливе питання — становище молоді в суспільстві. Молодь поряд із пенсіонерами — одна з найменш захищених категорій населення. Для покращення її життя слід організувати по області МЖК і молодіжні кооперативи по будівництву індивідуального житла.

— Хто ви за політичними переконаннями — лівий, правий, центрист?

— Я помірно лівий радикал, ближче до центру.

— І в чому ж полягає лівизна?

— В економічній сфері я — за радикальний перехід до риночних відносин.

— Як би ви оцінили сьогоднішній стан культури у області?

— Треба відроджувати культуру українського народу, мову, звичаї.

— Яними способами?

— Наприклад, поряд зі святами, що позначені червоним у календарі, відродити й свята, які відзначалися народом здавна.

— Що ми у вас не спитали, а ви бажаєте сказати?

— Хотілося б, аби до Рад потрапило якомога більше молодих депутатів, ініціативних, енергійних, таких, що не бояться ризику.

ЗВ'ЯЗКОВІ МІЖ МИНУЛИМ І МАЙБУТНІМ

Дві події, які привернули неабиякий інтерес з боку громадськості, торкнулися останнім часом нашої області. Мається на увазі закладення меморіального парку культури і відпочинку імені Т. Г. Шевченка у місті Олександрії з нагоди 175-річчя великого Кобзаря, та визначення географічного центру нашої республіки поблизу районного центру Добровеличківки.

Приємно, що преса не обминула своєю увагою ці події (див. газети «Літературна Україна»—«Час і історія дають нам шанс»; «Молодий комунар» — «Велике й добре серце України?»), пов'язуючи їх із можливістю увічнення визначних історичних явищ, які відбулися на території України, маючи за мету здійснення патріотичного та естетичного виховання трудящих мас. В них звернення до читачів: вносити свої пропозиції щодо матеріального і духовного змісту тих об'єктів, які виникнуть через деякий час в нашій області. До речі, вони будуть мати і певне значення у пожвавленні туристських маршрутів, які виникнуть по закінченні будівництва готельного комплексу для туристів у обласному центрі.

Переконаний в тому, що і в Олександрії, і в Добровеличківці перш за все повинно бути організовано об'єкти «зеленого» відпочинку. Використовуючи при цьому природні умови — землю, воду і повітря ще й тепер неповторного і цілющого українського степу. Адже ж, як у свій час зазначив відомий письменник Леонід Леонов, лоно природи — теж наш батьківський дім.

У міському парку імені Т. Г. Шевченка м. Олександрії, визначеному як меморіальний, з пам'ятником великому синові України, повинно бути, на думку провідних українських письменників Олеся Гончара, Бориса Олійника, Юрія Мушкетика та інших, у численних експозиціях «поновлення в пам'яті співвітчизників історичного буття нашого народу».

Географічний центр України — конкретний науково-суспільний матеріальний об'єкт (а не символічний, як можуть думати деякі) — доцільно позначити не тільки встановленням тут неординарного, виконаного на високому художньому рівні меморіального знаку. Коли мова йде про всю республіку, то, напевно, треба показати її життя й досягнення в різних галузях, підвалини культурного і духовного розвитку народу.

Відвідувачі — туристи та екскурсанти — з інтересом будуть знайомитися із економіко-культурним життям Кіровоградщини. Восени в павільйонах меморіального комплексу цікаво було б проводити підсумкову сільськогосподарську виставку, вшановувати кращих трударів нашого краю...

Потрібні кошти можна одержати від кооперування численних добровільних товариств та підприємств, установ. Головне — визначити справжнє діло, а молодь завжди підтримає (як це було і в наші часи, коли моє покоління було молодим) ті завдання, котрі сприяють збагаченню духовного життя рідного краю. Скористаймося ж можливістю зробити наше життя духовно багатшим!

С. БОНФЕЛЬД,
голова обласної секції пам'яток науки і техніки Українського товариства охорони пам'яток історії і культури.
м. Кіровоград.

«Чому виникла пожежа?»

У замітці під такою назвою «Молодий комунар» за 10 березня ц. р. розповів про виникнення через недбальство пожежі в гуртожитку Кіровоградського машинобудівного технікуму. Заступник директора технікуму Ю. Жеребятников і секретар комітету комсомолу І. Кердіваренко надіслали до редакції листа:

«По технікуму виданий наказ № 26 від 22 лютого, в якому учневі Козлову — винуватцеві пожежі, а також працівникам гуртожитку тт. Бразі, Мишевець, Ларенко, класним керівникам тт. Іванюті, Вівсяному і завідуючому відділенням т. Рябому за недостатній контроль оголошено стягнення.

У навчальних групах проведені комсомольські збори по обговоренню порушення внутрішнього розпорядку гуртожитку, допущеного учнем Козловим».

«Як живеться в панському маєтку?»

Так називалася вміщена в нашій газеті за 24 лютого ц. р. стаття про погані побутові умови учнів Новомиргородського зоотехнікуму. Редакція одержала відгук на публікацію із об'єднання підприємств громадського харчування Новомиргородської райспоживспілки (підпис у листі — директор об'єднання Полікевич):

«Усе обладнання для їдальні зоотехнікум закуповує сам. Об'єднання підприємств громадського харчування надсилає майстрів для ремонту обладнання. Дирекція зоотехнікуму по акту виконаних робіт перевіряє, працює обладнання чи ні, сама платить за роботу гроші і повинна вимагати, щоб на акті майстри написали гарантійний строк.

У даний час плити в їдальні працюють».

Після лазні... на парад

«У нашому районі, — написали до редакції п'ятдесят сім занепокоєних мешканців новомиколаївського масиву, що у Кіровограді, — розташована чудова (і єдина) лазня, яка тутешнім жителям дуже потрібна. Але в зв'язку з недостачею коштів на її утримання і ремонт, лазню вирішили закрити. Що ж робити нам, мешканцям навколишніх гуртожитків і приватного сектору? Де помитись?..».

Копію цього листа ми направили в обласне управління побутового обслуговування, звідкіль одержали оптимістичну відповідь. Заступник начальника управління Г. Д. Шехтер пояснює, що «в даний час лазня, розташована в новомиколаївському мікрорайоні, не працює в зв'язку з проведенням ремонтно-будівельних робіт» і запевняє, що «її введення в експлуатацію планується до 1 травня цього року».

ЗЕМЛЯ ЧЕКАЄ СПІВЧУТТЯ

ЗВЕРНЕННЯ ДО ЖИТЕЛІВ КІРОВОГРАДЩИНИ

Шановні кіровоградці!

Наше звернення викликане не тільки постійною тривогою і занепокоєнням щодо екологічного стану області, а й бажанням разом з вами спробувати поліпшити або хоч би стабілізувати його. Багато хто з вас розуміє міру й характер екологічної кризи, але ще більше залишається байдужим спостерігачем. Давайте не будемо обдурювати себе: марно сподіватися, що з'явиться якась невідома чудодійна сила і врятує для нас нашу природу. Це належиться робити нам самим, і якомога швидше. Настав час твердо оцінити наше буття, наші дії, наше майбутнє.

Найбільшим нашим багатством були і є колись напрочуд родючі українські чорноземи. Внаслідок тривалого інтенсивного користування природними багатствами без огляду на потреби захисту грунтів у нашій області розорано близько 90 процентів земель (порівняйте: в Англії, ФРН та Франції розорано по 30 процентів сільськогосподарських площ). Звідси — близько половини родючих грунтів руйнується. Вміст гумусу знизився до 7 процентів (донедавна було 11—13). В області накопичилося 3,8 мільйона кубометрів родючого грунтового шару, знятого з будмайданчиків.

Некерована й непомірна хімізація при вирощуванні сільгоспкультур досягла по області величезних масштабів і створила проблему хімічного Чорнобиля. Її головні причини усуваються надто повільно. Назвемо: незабезпеченість складами для зберігання отрутохімікатів; формальний, поверховий облік і регламентація при застосуванні отрутохімікатів та добрив; перевищення доз дозволених і навіть заборонених хімікатів; незадовільний контроль за чистотою сільгосппродуктів.

З 1981 року щорічно спостерігається помітне зменшення зелених насаджень в усіх містах і селищах області. Загальний рівень озеленення міст — 36,1 відсотка (при нормі 50). У Кіровограді на одного мешканця припадає 3,8 квадратного метра паркових насаджень, що в 5 разів менше встановлених норм. У цілому покрита лісом площа складає близько 5 відсотків її загальної площі області.

Ми ні в якому разі не бажаємо викликати у читача шоку. Навпаки, даючи об'єктивну інформацію, ми хочемо укорінити в свідомості відповідальність за кожен крок по землі.

Особливе занепокоєння викликає стан 438 великих і малих річок області, більшість із яких поступово гине. Практично всі відкриті водоймища області забруднені вище допустимих норм. Понад 1200 кілометрів русел рік та 1500 ставків замулені і потребують розчищення. В найтяжчому стані знаходяться річки Інгулець (головний забруднювач — м. Олександрія), Синюха (Новоархангельськ та Помічна), Інгул (м. Кіровоград).

На жаль, до останнього часу не існувало цільової комплексної програми вивчення і контролю, юридичних і наукових заходів запобігання забрудненню навколишнього середовища. «Щоб вийти з цього становища, — рекомендує заступник асоціації «Зелений світ», член-кореспондент АН УРСР, професор Д. Гродзінський, — насамперед треба беззастережно взяти за найвищий критерій здоров'я і життя людини. Без знижки, при суворому контролі, виконувати роботи по очищенню води й повітря на підприємствах. Мають, нарешті, діяти дуже суворі закони, за якими їх порушення розглядалося б як невиконання планових завдань».

Шановні кіровоградці. Ким би ви не були: працівниками певної організації або підприємства, власниками приватного обійстя або автомобіля, мешканцями міста чи села, озирніться довкола, замисліться: побачити світ у краплині роси — нагальна потреба всіх, кому цей світ дорогий і близький. Він — наше життя, ми — його частки.

Однобічно засвоївши мічурінське «не треба чекати милості від природи, взяти її у неї — наше завдання», ми беззастережно брали й брали, десятиріччями спотворюючи середовище. Хоча видавалися десятки законів та наказів про охорону природи, хоча гучно мовилося, що вчимося і вміємо оберігати природу. Тепер схаменулися — і бачимо, що треба рятувати її і себе в ній. На щастя, рятувати є що.

Тож сміливіше розгортайте боротьбу за те, що існує; і чистота газонів, і недоторканість гілок на деревах, збільшення кількості зелених насаджень, і граничне зменшення промислових викидів — усе це питання найбільшої ваги, усе це повинно стати нашою турботою, усе це ознаки загальної культури і моральності, які повсякчас треба виховувати. Забезпечення гарантованого існування природи — похідне від нашої екологічної моральності. Кіровоградці! Об'єднуйтесь на основі високої екологічної моралі! Наші благородні прагнення і дії — це теж шлях врятування природи.

Громадська Рада при обласному комітеті охорони природи.
Обласна організація Українського товариства охорони природи.

ДЕНЬ ЗЕМЛІ

БУДЕ ПРОВЕДЕНИЙ ПО ВСІЙ ПЛАНЕТІ 22 КВІТНЯ 1990 РОКУ

earth day 1990

Мета цієї міжнародної екологічної акції — консолідувати зусилля всіх людей світу в боротьбі проти загрози екологічної кризи. Мільйони людей вже підписали своєрідну «зелену клятву».

Саме утвердження у нашій свідомості всіх звичок і принципів, що зменшують «навантаження» на навколишнє середовище, лежить в основі численних акцій, що їх організують під час Дня Землі природоохоронці багатьох країн світу. На Україні розробку тексту відповідної відозви і збирання підписів під нею взяла на себе екологічна асоціація «Зелений світ». Пропозиції можна надсилати на адресу: 252021, Київ-21, вулиця Кірова, 5-А, «Зелений світ».

22 квітня, у День Землі, на Україні розпочнеться також Чорнобильський тиждень, який триватиме до 28 квітня. Вже створено оргкомітет із представників Народного Руху України за перебудову, «Зеленого світу», спілки «Чорнобиль». У програмі тижня — масові акції пам'яті Чорнобиля, живі ланцюги на захист рідної природи, наукові конференції, мистецька програма «Чорнобильський реквієм». День цей стане початком десятиріччя охорони навколишнього середовища.

В. СМАГА

Ніколай **АБАДЖІЄВ** — фотокореспондент общинської газети «Добруджанска трибуна» м. Толбухіна **НРБ** — давнього побратима Кіровограда. З важкою сумкою фотоначиння він, образно кажучи, не розлучається ні вдень, ні вночі. І під час відпочинку, туристичних поїздок за кордон. Не раз відвідував він Радянський Союз. У 1988 році побував у Кіровограді і, звичайно ж, не поїхав додому з порожніми касетами. Кільнанадцять котушок плівки заповнив кадрами з життя нашої області. Професія у Ніколая спадкова, його батько — Ігнат Абаджієв — довгі роки працював фотокореспондентом у цій же газеті.

Знімки Ніколая — літопис добруджанського краю. Його об'єктив небайдужий — в роботах фотокора завжди є місце радості й печалі, напруженій праці і природі батьківщини. Н. Абаджієв дивиться на світ через призму свого характеру — з теплою іронією та гумором. Як ось тут...

НАШ МАКІВ ЦВІТ...

Як уже повідомляла наша газета, у місті відбувся фестиваль української пісні «Степове джерело». Окремо пройшли змагання на звання лауреатів між школярами в Ленінському і Кіровському районах. А ось і заключний концерт.

У вестибюлі філармонії — композиції з вишивок, золотистих паляниць, пучечків калини. Сюжети народних казок, де герої виготовлені з соломи і пластиліну.

У залі — діти у вишиванках, дівчатка у віночках, лунають чудові українські пісні. Ведучі читають зворушливі, гарні вірші. Глядачі — самі ж діти, завітали на концерт і батьки, хоч і було їх мало... Дітки-виконавці заслуговують на похвалу, пісні, вірші звучали зворушливо, викликали і сміх, і сльози. Велику роботу провели ініціатори фестивалю — Асоціація вчителів української мови й літератури, методичне об'єднання вчителів музики і співу, міський і районні відділи народної освіти. Все це безперечно. Але скільки у нас не проводилося таких свят— згадується й минулорічний фестиваль дитячого фольклору і республіканське свято української мови, всі вони проводились при мізерній (порівняно з аудиторією рокконцертів) кількості глядачів, і відвідували їх, здебільшого, одні і ті ж люди. А навіщо ж і вчителі, і діти стараються, витрачають скільки часу і сил? Для комісії і для самих себе, чи для пропаганди рідного слова, пісні?

...Концерт закінчувався. Біля мене сіли кілька дівчаток у національному вбранні, у віночках із стрічками. Тільки-но вони виконували на сцені чудову пісню... Українські дівчата... Колись їх називали маковим цвітом нації. Вони — наша надія. Вбрання це знімуть після концерту, але чи не втоплять у кіровоградському суржику рідне слово, чи згадають, виколисуючи своїх діток, ті колискові, що звучали сьогодні зі сцени?

Дуже багато проходить зараз у нас свят, українських вечорниць, літературних вечорів. Не проводьте їх лише для себе, виходьте на центральні площі міст і сіл із веснянками, гаївками, колисковими, козацькими піснями, вертепами, йдіть у трудові колективи із вечорницями! Самі ж діти відчують тоді глибоку значимість тих пісень, що вони співають, тих обрядів, що відроджуються, а люди, які зібралися подивитися обряди ті, їх вже забули. Давайте дамо відчути нашим кіровоградським «украинцем», що вони таки народ!

С. БОНДАР.

«ВАЖКИЙ» УЧИТЕЛЬ?

Ви вперше переступили шкільний поріг в ролі учителя. Як повести себе? Що говорити цим колючим, настороженим, іронічним, небоязким сучасним дітям! Де ті джерела взаєморозуміння, як їх знайти і розчистити! «Ну, й діти зараз пішли, ми не були такими!» — чується звідусіль. Злочинність, наркоманія, проституція катастрофічно молодіють. «Важких» підлітків *стає все більше. Проблема стосунків вчителів і «важких» дітей — тема нашої розмови з кандидатом педагогічних наук, старшим викладачем кафедри педагогіки Кіровоградського педагогічного інституту ім. О. С. Пушкіна Л. І. КОНДРАТЕНКО.*

— «Важка» дитина... Чи не парадоксальне це поняття? Тільки хлопець чи дівчина зробить якийсь невірний крок, одразу ж стає «важким» підлітком. А раз ми вже так думаємо про дитину, то у неї теж десь у свідомості складається думка: «Я поганий, від мене чекають неприємностей».

— Я певна, що 80 відсотків підлітків, яких ми називаємо важкими, стали такими через вчителів. Невміння, байдужість, нелюбов наставників — причина цього.

Минулого року в «Учительской газете» друкували анкету. «Що вам заважає у школі?». 80 процентів школярів написали, що у школі їм заважають вчителі, а вчителі вважають, що їм у школі не потрібні... діти. Тобто, тут часто панує взаємна ненависть. Я часто буваю в класах, у мене росте дочка-учениця, тож на основі власних вражень, можу сказати, що результати анкетування не випадкові. Ми готуємо таких педагогів. Роками основними вимогами до молодого вчителя були знання, уміння, навички. Зуни, так ми їх називали. І зовсім не зверталась увага на формування особистості. В міру вимогливий, поважає дітей і себе — ось такого в школі люблять. Я недавно була у середній школі № 25 на уроці Надії Юр'ївни Балабанової. Тут і зауваження, і жарт, і запитання, і роздуми. І всі діти, оті, що ми їх звикли називати розпущеними, сиділи, як гвіздочки.

— Виходить це не діти зіпсувались, а вчителі!..

— ...Отож я питаю в одного хлопця після уроку Надії Юр'ївни:

— Це ви у всіх вчителів так гарно сидите?

— Ні, не у всіх, — каже.

Я певна, діти, які були, такі й залишились... Все залежить від учителя. Звичайно, події, що відбуваються в суспільстві, теж мають значення. Як позначилась перебудова на роботі вчителя? Той, хто раніше творчо працював, той і зараз так само віддається роботі. Але у нас три чверті сірих вчителів, таких, що нічого не вміють, не знають, у них нема чим захопити дитину, нема того духовного інструменту, щоб розкрити дитячу душу. Буває ж так, що хлопчина якийсь вважається важким, занедбаним, для всіх вчителів він поганий, а для одного — хороший. І розуміють вони один одного, і поважають, а інші вже на ньому хрест поставили. Особливо страшно, коли злочинцями вважають діток із 2—3 класу. 9—10 років дитині, і вже з нього нічого не буде, і вже воно не піддається вихованню? Гріш ціна тим вчителям, які так думають.

Якось була у Світловодську на зустрічі вчителів із секретарем комісії у справах неповнолітніх при міськвиконкомі. Запитань було мало, вже й розходитись наче зібрались, і раптом одна вчителька питає: «Чи ми діждемось, що ви у нас заберете такого-то і відправите в колонію?». Це страшно. Вона визнає, що абсолютно безсила, як педагог, і не тільки не соромиться у цьому признатись, а й певна, що хтось має забрати у неї ту дитину, щоб не заважала...

— Ми все говоримо про вчителів. А батьки! Мені здається, що батьки грають дуже велику, якщо не вирішальну, роль у вихованні.

— Я не відкидаю, що велике значення мають батьки. Але ж буває, що батьки п'яниці, хулігани, а дитина виросла хорошою. Значить, знайшлася людина, чи то вчитель, чи сусід, чи тітка або дядько, яка зрозуміла, допомогла розвинути саме кращі риси. Є ще маса можливостей впливу на дитину. Але часто ця робота проводиться без врахування простих законів формування колективу. Багато педагогів знають ті закони теоретично, але на практиці не можуть їх застосувати.

Візьмемо клас. 40 учнів. 5—8 з них — це ті, що у їх недостатній вихованості винні батьки. 10—15 — брак роботи вчителя. Тут мають проявитися зусилля класного керівника.

— Я пам'ятаю, протягом десяти років мого шкільного навчання, у нас їх помінялось щось чоловік сім. Може краще мати одного на всі десять класів!

— Це питання спірне. Щоб був один керівник на весь час навчання, так не вийде. У початкових класах свої особливості, в старших свої. Зараз іде мова, щоб був один класний керівник, скажімо, на 3—4 сьомі класи. Але він тільки класний керівник, тільки вихователь, ну, плюс ще 3—4 години по спеціальності, щоб не втратити кваліфікацію. Вчитель має бути спеціалістом і вихователем. Уявіть собі, 40 учнів у класі, і до кожного треба дійти. Це практично не можливо. Працюють самовіддано ті, у кого є любов до дітей. Але це нерви, великі перевантаження.

— Коли ви набираєте студентів, то пред'являєте їм певні вимоги. Щоб бути вчителем треба талант!

— Божа іскра повинна буть. Коли ми запитуємо абітурієнтів, чому вони хочуть вчитися в педінституті, відповіді дуже схожі: «Бо люблю мову, історію, фізику і т. д.». Це не головне. Перш за все треба любити дітей, якщо ти матимеш хороший контакт зі своїми вихованцями, то ти не зможеш не знати, не вміти, просто змушений будеш досконало володіти предметом, щоб ті ж діти тебе поважали. До речі, про повагу. Якось молода вчителька говорить мені:

— Я про цю дівчинку нічого хорошого сказати не можу, вона була в мене лише на одному уроці.

Як же можна робити такі висновки, адже ти просто не знаєш тієї дитини. А дівчинка про ту ж вчительку каже таке:

— Вона добре знає свій предмет, розповідає цікаво, але звертається до нас так, ніби ми десь внизу, дивиться на нас з гори вниз.

Нема поваги в тієї вчительки до дітей. З таким настроєм працювати неможливо.

— А ще як конфлікт який... Їх у наших школах вистачає.

— Я питаю студентів: «Що ви будете робити, коли прийдете на свій перший урок, а діти всі стоять на партах, або дітей нема, або щось цікаве розповідаєте, а хтось один нявкає чи гавкає?». Відповідають, що тут треба відбутись жартами. Коли студенти стають практикантами, то вони вже так не скажуть. Студентами вони ще стоять на позиції дітей, тільки приходять в клас у іншій ролі, одразу ж виникає бар'єр. Ми проводимо ділові ігри на заняттях, розігруємо різні складні ситуації. І що дивно—студенти, як правило, виходять із становища, а вчителі, що вже мали практику, коли пропоную їм аналогічне завдання на курсах підвищення кваліфікації, не завжди можуть зорієнтуватися...

Ми ніколи раніше не говорили про педагогічне спілкування. А це ж ціла наука. Як перший раз зайти в клас, як себе повести, що сказати. Даю студентам завдання: знайдіть під час практики клас, сформований, як колектив. Побували в 50—60-и класах і знайшли лише один. Ні, в інших теж була й здруженість і самоуправління, але дуже яскраво виражений тільки один. Класний керівник Ігор Володимирович Білоус. Виховує повагу у класі між дівчатами і хлопцями. І якщо в молодших класах, може, комусь обов'язок провести дівчину додому після уроків, нести їй портфеля, здавався обтяжливим, то тепер він наказує тим, що розсаджує хлопця і дівчину. Дуже цікаво готують політінформації. У кожного учня — своя країна, по якій він збирає матеріал, потім вони обмінюються. У кожного дома є бібліотечка. Навіть хтось із батьків, як побачить яку цікаву книгу, купує на весь клас. Тобто, цей учитель використовує на практиці закони педагогіки.

Ми проводили анкети у класах: якого вчителя діти ждуть? Результати дуже різні. У 25-ій — красивого (більшість відповідей така), у 34-ій — добренького, в 4-ій — доброго, а в 6-ій — будь-якого, тільки не такого, як наш класний керівник.

— Не раз доводилось чути нарікання батьків на те, що їхню дитину направляють вчитися у школу для слаборозвинених, чи як ще називають, допоміжну школу.

— Дітей треба відбирати. Диференціація обов'язково повинна бути. Я прихильник навчання в ліцеях. Якщо дитина працьовита, але не сприймає матеріалу, навіщо її мучити? Хай би були, скажімо, трудові школи. Інша справа, що не відпрацьований механізм відбору. Як це зробити, щоб не образити? Ми втрачаємо свій генофонд цим однаковим для всіх навчанням. Є діти, в яких здібність до гуманітарних наук або до музики. У моєї знайомої дитина в чотири роки почула мелодію, сіла й заграла. На акордеоні, вже як старша стала, за три дні, без знання нотної грамоти, пісню розучила. А в музичну школу не прийняли. Треба було шукати підходи до цієї дитини. Давати їй історію музики, культури, може і був би хороший музикант...

Теоретично у нас диференціація можлива. В Америці он розроблено майже 90 різних програм навчання. У нас теж таке право з'явилось. Але в «Радянській освіті» публікують єдиний план роботи національної школи. Та плюс слабка матеріальна база, та ще й свідомість у вчителів важко міняється, мало ентузіастів, учительська маса застигла, заскорузла. Але прагнути до цього, звичайно, треба.

— Дякуємо за інтерв'ю. Можливо, відгукнуться вчителі, ваші колишні випускники, учні, батьки. Адже те, про що ви говорили, хвилює багатьох.

Розмову вела С. ОРЕЛ.

ОСОБИСТЕ ЖИТТЯ

Цифри сексу

Кілька років тому наша газета вже друкувала бесіду з кіровоградським сексопатологом А. М. ЛУНЬОВИМ. Тоді кореспондент питав, а лікар відповідав. Цього разу Анатолій Микитович запропонував іншу форму розмови про статеве виховання — інтерв'ю з... самим собою. Гадаємо, «обговорені» фахівцем питання будуть цікаві нашим читачам.

ЗАПИТАННЯ: Чи взаємопов'язані моральне, гігієнічне, естетичне і статеве виховання!

ВІДПОВІДЬ: Звичайно. Здорові риси статевої поведінки, гігієнічні знання і сексуальна культура грунтуються на глибокому розумінні почуття відповідальності, обов'язку і гідності перед іншою людиною та суспільством. Сенс статевого виховання полягає не в обмеженнях і заборонах, а у правильному формуванні спочатку гігієнічних навичок, а далі високої культури інтимних взаємин.

ЗАПИТАННЯ: Хлопчик чи дівчинка росте і розвивається; методи морально-гігієнічного виховання змінюються в зв'язку з формуванням індивідууму чи ні!

ВІДПОВІДЬ: У фізичному і статевому розвитку дитини є ряд критичних періодів. Найбільш помітний у дівчат — поява місячних, у хлопчиків — полюцій (сім'явиверження під час сну). Цей період характеризується виникненням змін у кістково-м'язовій, сердечно-судинній, дихальній, статевій і нервово-психічних системах. Не враховувати їх особливостей не можна.

ЗАПИТАННЯ: Як дорослим поводитися з дітьми на різних етапах їх розвитку!

ВІДПОВІДЬ: Методів багато. До мене на прийом часто приходять батьки за порадою, що казати дитині на запитання «Де ви мене взяли?». Шаблонні відповіді: «У капусті знайшли. Лелека на хвості приніс. Зібрали гроші і тебе купили». Та пізніше дитина на вулиці від однолітків дізнається про справжній шлях свого походження. А ось епізод із моєї практики. Мати на запитання трирічної доньки, де її взяли, сказала: «Тато в аптеці купив таблетку, яку я випила і появилась ти». Однак і тут дитина попросила, щоб татко купив ще таблетку, бо їй хочеться братика...

ЗАПИТАННЯ: Яку тематику інформації з цього питання можна запропонувати медикам і педагогам у їх бесідах з учнями!

ВІДПОВІДЬ: Рекомендую підносити інформацію у вигляді відступів, прикладів чи коментарів. Доцільні співбесіди «Правила хорошого тону у стосунках хлопчиків та дівчаток», «Емоції та естетика», «Особиста краса і зовнішній вигляд». У період формування сексуального компоненту статевого потягу слід активізувати лекційну роботу медиків, психологів, педагогів з юнаками за тематикою «Любов і дружба», «Материнство і батьківство як найвище достоїнство громадянина» і тому подібне.

ЗАПИТАННЯ: Хто в першу чергу повинен займатися статевим вихованням!

ВІДПОВІДЬ: Батьки. А. С. Макаренко радив батькам так організувати виховання дитини з самого раннього віку, щоб вона зуміла пережити почуття нестатевого кохання чи дружби. Тоді у неї нагромадиться досвід тривалих прихильностей до окремих людей.

ЗАПИТАННЯ: А чи може статеве виховання обмежитися лише однією бесідою сексопатолога!

ВІДПОВІДЬ: Ні. Це планомірна, тривала програма індивідуалізованого характеру.

ЗАПИТАННЯ: Що таке сексуальне здоров'я!

ВІДПОВІДЬ: Це не тільки відсутність якихось хворобливих змін в організмі людини, які можуть призводити до зниження сексуальної функції. Це — комплекс можливостей людини, що дають змогу оптимально сексуально адаптуватися до протилежної статі.

ЗАПИТАННЯ: Які причини найчастіше викликають статеві розлади!

ВІДПОВІДЬ: Життя сучасної людини настільки насичене нервовими стресами, що більшість сучасних захворювань, у тому числі і статеві розлади, мають психогенний характер. Не думайте, що до лікаря йдуть люди тільки з яскраво вираженою патологією статевої сфери. Ні, йдуть і фізично здорові люди, у яких трапляються порушення невротичного характеру і бувають зриви.

ЗАПИТАННЯ: У Кіровограді по вулиці Калініна, 39, функціонує служба сім'ї. Її завдання!

ВІДПОВІДЬ: Насамперед це медико-психологічна консультація по підготовці вступаючих у шлюб. Тут також надають сексологічну допомогу тим, хто її потребує. Гадаю, що такі консультації зможуть якоюсь мірою стабілізувати кількість розлучень із тенденцією до їх зниження. Служба сім'ї як новий вид медико-психологічних амбулаторних заходів вимагає пошуку нових форм роботи, які б сприяли стабілізації сімейно-шлюбних взаємин, зміцненню і збереженню сексуального здоров'я членів сім'ї, ліквідації самотності.

ЗАПИТАННЯ: Чи існують якісь норми у сексуальних стосунках!

ВІДПОВІДЬ: Звичайно, добре дістати підтвердження, що ти робиш усе, як треба. А як треба? У книзі Стенлі Френка «Сексуально активний мужчина після сорока» є такі рядки: «У древньоєврейському Талмуді чоловікові залежно від тяжкості його повсякденної праці рекомендувалося від одного до семи інтимних контактів у тиждень. Коран дозволяв праведному мусульманинові раз на тиждень відвідувати кожну зі своїх дружин. Мартіну Лютеру було 42 роки, коли він женився на Катаріні. Через кілька років він напівсерйозно говорив: «За тиждень два дні не образять ні її, ні мене». Норми в сексі носять чисто пізнавальний характер. Кожна пара сама пише власну книгу кохання, мало схожу на все, що було до і що буде після неї. Коханню, в тому числі і сексуальному його змістові, протипоказані будь-які стандарти. Інша справа — принципи, яких обов'язково слід дотримуватися. Наприклад, не можна зводити інтимну близькість до елементарного злягання. Вона обов'язково повинна бути прикрашена любовними ласками, що приносять насолоду і їй, і йому. Ті, хто ігнорує ці моменти, позбавляють себе величезної насолоди, зводячи високий акт статевого кохання до примітивної фізіології. Я назву магічне число, яке слід віднести якраз не до цифрових стандартів, а до принципів. Це взагалі не цифра, а формула: 3+1+2, де 1 — час самого статевого акту, 3 — час ласк перед ним, 2 — час завершальних ласк. Скільки б не тривав акт — півхвилини, хвилину чи п'ять хвилин — час попередніх пестощів повинен відповідно потроюватися, а заключних — подвоюватися. Сексуальні ласки, любовні ігри — справа суто інтимна. Скажу лише, що і кохаючий мужчина, і кохаюча жінка повинні знати: на чистому тілі немає брудних місць, а в любовних іграх немає заборонених пестощів.

ПІСЛЯМОВА РЕДАКЦІЇ. Як бачимо, сексопатолог А. М. Луньов подекуди відповідав на свої ж запитання надто загально, обтічно. Якщо вас, шановні друзі, цікавлять конкретні речі стосовно даної сфери, напишіть нам. У матеріалах під рубрикою «Особисте життя» ми спробуємо задовольнити ваш інтерес.

Розім'ялись, посміялись

КВВ

У Кіровоградському будинку культури авіаторів відбулася міжреспубліканська зустріч клубів веселих і винахідливих. Змагалися студенти Кіровоградського педінституту імені О. С. Пушкіна та педінституту м. Бельці Молдавської РСР. Команди зустрілися завдяки зусиллям молодіжного об'єднання «Діалог».

У залі вільних місць не було. Візитні картки обох команд на тему «Над ким сміємось? Над собою сміємось!» залишили приємне враження. Журі оцінило їх найвищим балом. Найскладніший конкурс-розминка — у виконанні кіровоградців примусив зал вибухати сміхом, а у суперника у цьому конкурсі був не дуже впевнений вигляд. Третій конкурс «Шлягер-90» на тему «Широка страна моя родная», як мені здається, остаточно переконав глядачів у перевазі кіровоградців, хоча і номери гостей були наповнені сатирою і гумором. У наступному конкурсі учасники зустрілися за імпровізованим круглим столом і складали екзамени один одному. За рівнем жартів ці конкурси поступалися попереднім. Але й тут кіровоградці були трішечки переконливішими. Обидва капітани — О. Рабінович (Кіровоград) і В. Перлов (Бельці) уміло будували логічні ряди і перевтілювалися в комічні і трагічні образи. Наш був сильнішим. Конкурс домашніх завдань — «День гумору в нашій кра.ні». Наші гості не впали духом і виграли це змагання, але для загальної перемоги цього було недостатньо.

На цьому свято не закінчилося. Гості підготували сюрприз у вигляді слайд-фільму про наше місто, де були підмічені наші недоліки, а потім показали пантоміму. Головним підсумком зустрічі було те, що свято гумору вдалося. І ніби символізуючи умовність перемоги кіровоградців, організатори вручили переможцям і переможеним по пляшці шампанського. Не забули і про глядачів, серед яких теж проводився конкурс. Вони давали тлумачення веселого малюнка. Два переможці одержали право на безплатне відвідання всіх заходів «Діалогу» в цьому році.

28 квітня команди планують зустрітися в Бельцах. А потім сподіваються побувати на фестивалі команд КВК у Смоленську, мріють стати його лауреатами. Нагадаю всім, хто хоче брати участь в обласному клубі веселих і винахідливих, надсилайте заявки за адресою: Кіровоград, вул. Карла Маркса, 41.

Ю. ІЛЮЧЕК

ТРИ СТАДІЇ, ТРИ ПРИНЦИПИ

УРОК 3.

ШАШКОВА ШКОЛА
УВАГА: КОНКУРС

У шашковій партії розрізнюють початок (дебют), середину (міттельшпіль) та закінчення (ендшпіль). Дебют, звичайно, триває 8—10 ходів, а ендшпіль починається з позиції, в якій залишається по 6 та менше шашок з кожної сторони. Основний тягар лягає на міттельшпіль. Під час гри корисно керуватися ось такими принципами. Головний з них — принцип максимального стиснення дій супротивника. Проводячи цей принцип в партії, треба пам'ятати про економію своїх ресурсів (другий принцип), інакше кажучи — не витрачати без необхідності свої сили. Третім важливим принципом є прагнення до одержання матеріальної переваги. Досягти у грі успіху допомагає активність — завжди слід прагнути зробити кращий хід. Підвищена обережність, очікування не відповідає духу боротьби в шашках та приводить до безбарвних (безколірних) нічиїх. Ще з початку XX століття відомий унікальний доказ поразки чорних, трохи відступивших на ...другому ході у партії, яка гралась між В. Филипповим та В. Медковим у 1906 році.

1. a3—b4 b6—a5 2. e3—d4 d6—e5!! Після цієї ледве помітної помилки суперника білі з успіхом застосовують принцип максимального стиснення та форсують виграш шашки, а з нею і партії. 3. f2—e3! Розвиток лівого флангу чорних повністю заторможений, і вони повинні вести гру тільки на правому фланзі. Незважаючи на те, що вони мають декілька варіантів захисту, вийти сухими з води їм все ж не вдається. Проаналізуємо зразкові продовження:

I. 3... a7—6 4. b4—c5 b8—a7
5. e3—f4 c7—d6 6. b2—a3 d6:b4
7. a3:c5×

II. 3... c7—b6 4. b4—c5 d8—c7
5. e3—f4 c7—d6 6. b2—a3 d6:b4
7. a3:c5×

III. 3...c7—d6 4. b2—a3 d8—c7
5. e3—f4 c7—b6 6. b4—c5 d6:b4
7. a3:c5×

IV. 3... e7—d6 4. b2—a3 c7—b6
5. b4—c5 d6:b4 6. a3—c5 h6—g5
7. e3—f4! g5:e3 8. d2:d6 d8—c7
9. c1—d2 c7:e5 10. d2—e3.
та нападаючи 11. e3—f4 на беззахисну шашку, виграють. Як бачимо, в шашковій грі боротьба починається при матеріальній рівновазі. Але після декількох ходів один із суперників отримує перевагу — більш активне розташування своїх сил, або зайву шашку — та доводить її до перемоги. Які ж фактори дозволяють досягти переваги? Одним з найважливіших є різна цінність полів дошки. Бортова шашка поступається за своїми можливостями центральним шашкам. Наприклад: Білі: c5, f4 (2). Чорні: a5, a7, h4, h6 (4). Хід чорних, і вони, незважаючи на матеріальну перевагу на 2 шашки, не можуть упоратися білими. В підсумку — нічия. Центральні поля — це d4 та f4 для білих, та відповідно c5 та e5 для чорних. Але саме заняття центрального поля ще не означає володіння центром. У міттельшпілі шашки, які займають центральні поля, повинні бути підкріплені, а не відірвані від інших шашок. Шашка, нехай навіть центральна, відірвавшись від своїх сил, може стати слабкістю позиції, об'єктом атаки для суперника.

Повідомляємо вірні рішення завдань першого туру, опублікованого 20.01.90 року:

ДІАГРАМА № 2

Білі: c3, c5, d2, d4, h4 (5).
Чорні: a5, e7, f4, f6, g5 (5).
1. c5—b6 a5:c7 2. d2—e3 f4:b4 3. d4—e5 f6:d4 4. h4:e5×.

ДІАГРАМА № 3

Білі: a5, b4, d2, g1, h2, h4 (6).
Чорні: c7, d4, d6, f4, f6, f8 (6).
1. d2 — e3 f4:d2 2. h4 — g5 f6:h4 3. h2—g3 h4:f2 4. g1:c7 f8:d6 5. h4—c5 d6:b4 6. a5:e1×.

ДІАГРАМА № 4

Білі: b2, c1, c3, e3, f2 (5).
Чорні: a3, c5, c7, f4,g5 (5).
1. c3—b4 f4:d2 2. c1:e3 a3:f4 3. b4:h8×,
Багато учасників конкурсу допустили помилку у рішенні комбінації на діаграмі № 4, а саме:

1. c3—d4! f4:d2 2. d4:h4 d2—e1 3. h4—g3 e1—a5! 4. b2—c3 a5—e1 5. g3—h4×, але 3... e1—d2!×.

Другий урок «Як по нотах» ми завершили партією білоруського шашкіста В. Навроцького, де пропонували довести партію до перемоги.

Але ніхто з читачів не надіслав вірного рішення:

1. c3—b4 h6—g5 2. g3—h4 d6—e5
3. h2 — g3 c7—d6 4. b4—a5 b6—c5
5. b2 — c3 g7 — h6 6. a5—b6 g5—f4
7. b6 — d4 f4:h2 8. c1—b2 f6 — g5
9. h4 — f6 e5:g7 10. a3—b4 e7—f6
11. d4—c5 d6—e7 12. c3—d4 h8—c7!!
13. e3—f4 f6—g5.

У даній позиції виграш досягається яскравим ударом 14. c5—b6, і якщо чорні:

14. ...a7:c5, то 15. a1—b2 g5:e3
16. f2:h4×. 14. ...c7:g3, то
15. f2:d8×; 14. ...g5:e3, то
15. b6:c1×.

Запрошуємо розв'язати завдання третього туру конкурсу:

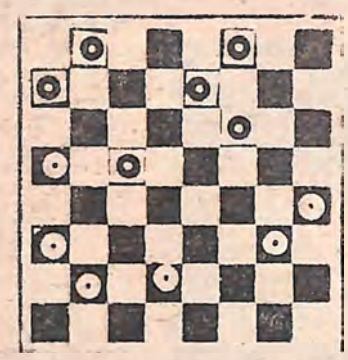

ДІАГРАМА № 8

Білі. a3, a5, b2, d2, g3, h4 (6).
Чорні: a7, b8, c5, e7, f6, f8 (6).

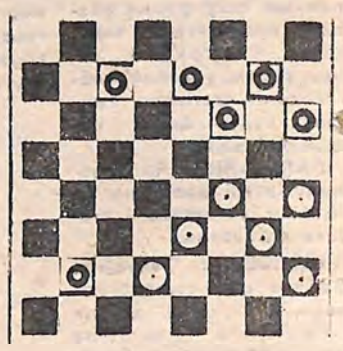

ДІАГРАМА № 9

Білі: d2, e3, f4, g3, h2, h4 (6).
Чорні: b2, c7, e7, f6, g7, h6 (6).

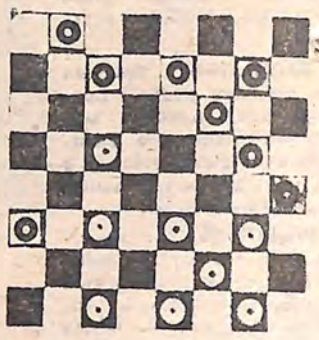

ДІАГРАМА № 10

Білі: c1 c3, c5, e1, e3, f2, g1, g3 (8).
Чорні: a3, b8, c7, e7, f6, g5, g7, h4 (8).
На всіх діаграмах білі починають, проводять комбінацію і виграють.

А. БЕРЕЗОВСЬКИЙ,
суддя республіканської категорії, кандидат у майстри спорту СРСР.

МІСЬКИЙ СПОРТИВНО-ТЕХНІЧНИЙ КЛУБ:

робітнича зміна шукає спонсорів!

Навряд чи варто нагадувати, що однією з найболючіших нині проблем є проблема дозвілля молоді.

З цього ж приводу відбулася розмова з начальником міського спортивно-технічного клубу Є. В. Доліним. Згаданий клуб працює на базі СПТУ № 4. Мета клубу — зайняти позаурочний час учнів шкіл та профтехучилищ. Якщо говорити про перспективи цього закладу, то досить назвати види спорту, які він охоплює: мото-, авто-, радіоспорт, дельтапланеризм, стрілецький спорт. Вже сьогодні МСТК відвідують близько 300 учнів міста. Євген Васильович розповів, що навіть у святковий день, 8 березня, довелося відкрити клуб, бо на цьому наполягали його члени — юні мотоциклісти. І саме у вихідні дні, на думку Є. В. Доліна, молодь повинна знаходитись не на вулиці, а в клубі. Враховуючи, що секціями клубу керують тренери, які мають вищі спортивні досягнення, цілком логічно, що молоді люди могли б не лише проводити дозвілля, а й показувати високі спортивні показники на змаганнях республіканського рангу. Так, але для цього потрібна відповідна матеріально-технічна база.

Нині колектив комсомольсько-молодіжного РБУ під керівництвом В. Б. Алфімова зводить будівлю корпусу МСТК побіля СПТУ-4. Планується збудувати картодром, серію тирів, які не мають аналогів в області, майстерні для ремонту та обслуговування картів і мотоциклів (нині знаходяться у підвальному приміщенні), приміщення для парашутистів, кафе.

Якщо підготувати такий комплекс, то цілком можливе проведення й республіканських змагань з технічних видів спорту саме в Кіровограді.

На відміну від ТОМу, в нашому клубі молодь зможе користуватися всім цим безкоштовно, й госпрозрахунок не зменшить масовість технічного спорту в нашому місті.

Але ж будь-яка справа вимагає, так би мовити, початкового капіталу. Наприклад, спортивний мотоцикл коштує, в залежності від типу двигуна, 900—1500 крб., ну, а потім вже потрібні бензин, запчастини тощо.

Розповідає Є. В. Долін: не одному з засідань міської Ради воїнів запасу для допомоги у військово-патріотичному вихованні було домовлено, що двоє воїнів-інтернаціоналістів прийдуть керувати гуртками клубу. У вирішенні проблем, пов'язаних із закупкою техніки, будівництвом картодрому й приміщень для секційної роботи, а також розширенням чисельності тренерсько-викладацького складу, приймають участь міськвиконком, міськком партії, обласне управління народної освіти, обласний комітет ДТСААФ та багато інших організацій. Наприклад, з питання виділення земельної ділянки під будівництво картодрому й приміщень для секційної роботи велику допомогу подали архітектори міста, а з питання підготовки кошторисної документації будівництва — обласний комітет ЛКСМ України і центр НТТМ «Ефект». Але клуб зазнає великих утруднень.

Справа в тому, що фінансування діяльності клубу спочатку було за рахунок виробничої діяльності учнів СПТУ. Потім підключилась велика кількість шкіл, оскільки й профтехучилища відійшли до Міністерства народної освіти. В результаті того, що у 1989 році СПТУ №№ 6, 9, 14, 18 не перерахували на наш рахунок більше п'яти тисяч карбованців, клуб не зміг закупити техніку для секційної роботи. А від СПТУ №№ 1 і 8 взагалі не було одержано коштів у 1989 році, хоча учні цих закладів постійно відвідують клуб, а не допустити їх з цього приводу до занять — немає просто морального права.

З 1990 року почалося фінансування з місцевого бюджету, але це ніяк не дає можливості вирішення фінансових проблем, бо почалося будівництво, яке обійдеться приблизно в п'ятсот тисяч карбованців. Для обласного міста не так уже й багато, але ж будуть вирішені проблеми, пов'язані з правопорушеннями та з позаурочною зайнятістю учнів (чисельність учнів, що будуть відвідувати клуб, збільшиться у 2—3 рази, тому, що популярність технічних видів спорту серед молоді чи не найбільша). Згодьтеся, що зараз це багато значить. Саме будівництво беруться виконати комсомольсько-молодіжні загони, але ж потрібні будуть будівельні матеріали, техніка. А поки що доводиться прірву часу витрачати у пошуках, наприклад, хорошого бульдозера, щоб вирівняти площадку для будівництва картодрому, бо вона повинна бути абсолютно рівною. Зрозуміло, що бульдозер багато в кого є, але для нас його чомусь не знаходиться.

Рада клубу вирішила звернутися через молодіжну газету до керівників заводів і фабрик міста, до керівників підприємств, до депутатського корпусу, та й до всіх мешканців міста: **допоможіть клубу (бо це буде допомогою вашим дітям, внукам) виділенням коштів зі своїх підприємств у фонд розвитку клубу, оскільки це організація, яка не на словах, а конкретними справами вирішує проблеми молоді. Адже молодь з таким задоволенням займається й мотоциклом, і картингом, і дельтапланом!**

Можна буде готувати й велику кількість спортсменів республіканського рівня. Адже ДТСААФ готує лише 5—10 чоловік для республіканських змагань, інші ж — не дуже потрібні.

СПТУ-9 готує робітників для виробничого об'єднання «Радій», СПТУ-6 — для заводу «Гідросила», СПТУ №№ 1, 15, 18 — для побутуправління, для «Червоної зірки» — четверте училище. Якщо кожне з підприємств, зацікавлених у тому, щоб до них приходили більш кваліфіковані молоді робітники, зможе перерахувати по кілька тисяч карбованців, то від цього воно не збідніє, а лише раціонально використає відповідні фонди. Адже спорт, особливо технічний, не тільки дисциплінує людину, а й збагачує її творчі здібності та технічну грамотність.

Могла б відчутну допомогу у будівництві та упорядкуванню технічного клубу подати молодь, що живе поряд у новозбудованих районах.

Переді мною лежить листок з інформацією про стан роботи й будівництва міського спортивно-технічного клубу профтехучилищ та зверненням до керівників, який закінчується такими словами:

«Клуб також звертається до всієї молоді міста, хто ще не знає про його роботу: приходьте до нас, не губіть часу даремно, випробуйте себе у технічних видах спорту, адже це так цікаво — стрибнути у безодню з парашутом чи піднятися в небо на дельтаплані!

Юнаки й дівчата, клуб чекає на вас. А працює він щодня, крім понеділка, з 14 годин!».

Отже, молода робітнича зміна нині потребує допомоги. Колись були шефи, тепер, по-сучасному, їх називають спонсорами. Та суть справи лишається одна: не на словах, а на ділі потрібна зацікавленість долею молодих людей, котрі замість спортивної секції завтра можуть піти тинятися на подвір'я.

Т. ЛЕОНІДОВ.

ДО УЧАСНИКІВ ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ АВАРІЇ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС

ДОРОГІ ТОВАРИШІ!

Звертаємося до вас — тих, хто пройшов важкими і небезпечними шляхами Чорнобиля, хто пізнав горе Чорнобиля, хто захистив світ від біди Чорнобиля, хто своїми руками боровся з наслідками безвідповідальності, безгосподарності, некомпетентності і злочинності.

Звертаємося до тих, хто не зупинився перед небезпекою для власного здоров'я, і самого життя, хто випробував на собі, що таке байдужість до людини, котра чесно виконувала свій громадянський, патріотичний обов'язок.

Звертаємося до вас, щоб повідомити про створення нашої і вашої Спілки «Чорнобиль» — Спілки учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Рішенням Першої Конференції, що зібралася 13 травня минулого року на багатостраждальній чорнобильській землі, було завершено організаційне утвердження цієї спілки, покликаної об'єднати всіх нас. Членом Спілки може бути кожен, хто брав участь у роботах по ліквідації наслідків аварії, а також той, хто активно сприяв цим роботам. Неважливо, де ви зараз знаходитеся або працюєте. Широкі завдання постають перед Спілкою. Це й організація громадсько-патріотичної роботи на основі нашого чорнобильського досвіду. Це й відновлення історії чорнобильських подій, де кожен учасник сумної епопеї зайняв би належне місце. І, найперше, — це захист інтересів членів Спілки, їхніх сімей, людей, що постраждали в результаті аварії. Захист від тих, хто дуже хотів би забути про все.

Звертаємося до вас, розраховуючи, що ваша активна життєва позиція призведе до допомоги Спілці і всім її членам у вирішенні цих, безперечно, важливих завдань. Звертаємося до вас із закликом брати участь у реалізації завдань Спілки.

Повідомляємо, що штаб-квартира Спілки знаходиться у місті Чорнобилі. Наша адреса в Кіровограді: вул. Леніна, 26, кімната 10, телефони 4-46-92, 4-46-91. Незабаром правління Спілки буде розташовано у Києві.

Делегати Конференції бажають кожному з вас успіхів, щастя і, звичайно ж, здоров'я, здоров'я і ще раз здоров'я!

ГОЛОВАНІВСЬКИЙ ФЕНОМЕН?

— Світланко! Світланко! Йди сюди, щось цікаве побачиш, — кличе сестричку Оксана.

Оксана і Світлана — двійнята, 1978 року народження, навчаються в 7 класі Перегонівської СШ.

Оксана взяла книжку, піднесла до неї руку, розгорнула... Листок ніби пристає до руки, а сусідні аркуші самі перегортаються. Світлана скільки не пробувала повторити дії сестрички, але так, як це зробила Оксана, не могла. Світлана взяла окремий аркуш паперу і говорить сестрі:

— Ану спробуй, чи буде триматися біля руки...

Оксана трохи віддалила від себе руку, приклала правою рукою листок до лівої. Здивуванню не було меж. Потім сестрички почали прикладати інші предмети — стрижень до авторучки, срібні і мідні гроші, олівець, ручку, ложку, виделку, ножиці. Всі вони трималися біля руки.

Коли прийшла додому мама, дівчатка розповіли їй, потім Оксана піднесла руку до вуха мами і тримала її так кілька хвилин, Лариса Василівна сказала, що вона відчуває тепло.

Якось Оксана пішла до своєї бабусі Ніни Іванівни Бабанської. Розповіла їй про все.

— Ось у мене гулька на шиї, — каже бабуся, — як сливка величиною, спробуй її потерти.

Оксана потерла, а потім ще приходила до бабусі і повторювала цю процедуру. Через тиждень гульки не стало.

Про незвичайні можливості Оксанки дізнались у школі. Класний керівник К. К. Баранова запросила дівчину в учительську і вона проілюструвала все вчителям. Учні почали пробувати свої можливості. Але все було марним. І лише одна дівчинка, Таня Степанюк, учениця 9-А класу, змогла продемонструвати те ж, що й Оксана Оксанченко.

Я зустрівся з дівчатками в школі. До рук прикладали різні предмети: голку, листок паперу, ручку, невеликі ножиці, значки, олівець, ключ, окуляри, футляр. А потім футляр з окулярами разом, порожню коробку з-під сірників, а потім іншу, наполовину наповнену сіллю. Я пробував, як тримаються ці предмети. Є сила притягання, і коли відривати, то вона відчувається.

Таня говорить, що якщо вона потримає у своїй руці руку Оксани, то певний час легенькі предмети і в неї тримаються.

Безумовно, це явище дуже цікаве і повинно обгрунтовуватися науково.

М. ЧУБ.

Голованівський район.

КІРОВОГРАДСЬКІ ПЛАВЦІ: ЗМІНА У ВЕЛИКОМУ СПОРТІ

У місті Харкові пройшов традиційний Зимовий чемпіонат України з спортивного плавання, де блискуче виступила збірна команда Кіровоградщини. Захід проходив протягом трьох днів у палаці водних видів спорту «Спартак».

Керівником збірної області був тренер Юрій Михайлович Нагорний.

З хлоп'ятами мені вдалося зустрітися на третій день змагань, вони були трохи втомлені, але вдоволені.

Я розговорився з трьома юнаками. Перший — високого зросту, спортивної будови тіла, з пустотливими вогниками в очах — Олег Табунщик, учень 11 класу середньої школи № 5 м. Олександрії. Я попрохав його розповісти про спортивне плавання, у який час він почав ним займатися, про плани на майбутнє.

Юнак вчиться добре, у плавання прийшов, коли вчився у другому класі. Спочатку було важко, адже він зовсім не вмів плавати, та ось перший його наставник — тренер Сергій Павлович Олеферов — почав з ним займатися «з азів», а в 7 класі його тренером став Юрій Михайлович Нагорний.

І ось влітку 1989 року Олег виконав норматив майстра спорту. Спорт йому допомагає у всьому. Та й як йому не бути спортсменом, адже його батько Павло сам був запеклим футболістом, а мати — Людмила — займалася легкою атлетикою. Та й сам Олег, напевне, добрий приклад для наслідування. Олег мріє успішно закінчити школу та вступити разом зі своїм другом по спорту — Олександром Лукомським, учнем 11 класу СШ № 2 — у Кіровоградський педінститут ім. О. С. Пушкіна, на факультет фізвиховання. Олександр Лукомський — КМС з спортивного плавання, комсорг класу, їхній клас — найспортивніший у школі. Є в них друг — Юрій Цимбалюк, студент другого курсу Дніпропетровського інституту фізвиховання, також майстер спорту, і як старший товариш теж навчає їх бути справжніми спортсменами, Олег і Сашко вірять йому.

У Палаці водних видів спорту ДСТ «Спартак» завжди зразковий порядок, чистота, затишок, зразкове обслуговування. Сьогодні — останній вид програми — 4×100 комбінована естафета. Хлопці виступили добре — Олег Табунщик в особистій першості посів сьоме місце, він проплив «дельфіном» 50 метрів, 400 метрів — у комплексному плаванні. Юрій Цимбалюк — також 7 місце в особистій першості. Вони у першій групі.

По другій групі Олександр Лукомський (400 м комплексного плавання) посів 8 місце. Олег, щоправда, нарікав на свої невеликі невдачі. Коли в перший день запливали 200 м. «дельфіном», то їх, як він каже, «кидонули». Це на спортивному діалекті, а причиною була — самовпевненість. На другий день бракувало одної десятої секунди, щоб попасти в фінал. Ну, а по комбінованій естафеті вони покращили обласний рекорд. Старий рекорд був 4,12.8 сек., новий — 4,11.55 сек. У комбінованій естафеті приймали участь три спортсмени з Олександрії, а також дев'ятикласник з м. Кіровограда Ігор Гуманов.

Наостанок хочеться висловити щиру радість за юних спортсменів Кіровоградщини, де зростає справжня зміна великого спорту, побажати успіхів.

М. ПОПОВ,
робкор газети «За победу».

м. Первоуральськ.

ЗА МОРЯ, ЗА ОКЕАНИ...

Нещодавно в Кіровограді побував Зенон Мазуркевич, котрий приїхав з Філадельфії, щоб запросити колектив «Зоряни», яким керує Анатолій Михайлович Кривохижа, на гастролі до США. Але обмовимося — запросити через «Укрконцерт» у тому випадку, коли З. Мазуркевичу, людині, котра добре розуміється на українському фольклорі, сподобається виступ цього ансамблю.

Після концерту я попросив Зенона Мазуркевича поділитися своїми враженнями як про «Зоряни», так у цілом і про перебування в Кіровограді.

Зенон МАЗУРКЕВИЧ: З А. М. Кривохижею я познайомився дуже давно ще в США, коли там гастролював заслужений ансамбль народного танцю УРСР «Ятрань». Там я мав змогу побачити вираження таланту Анатолія Михайловича.

КОР.: Яке враження від виступу «Зорян»?

З. М.: Прекрасне! Вони перевершили мої здогадки. Особливо вразила неповторна чистота голосу солістки Антоніни Червінської. Дуже сподобався керівник оркестру Віталій Негребецький.

КОР.: Що скажете про майбутню поїздку «Зорян» в США?

З. М.: Думаю, двомісячні гастролі, а ми ведемо домовленість з «Укрконцертом» саме на такий строк, порадують українців, які проживають у Сполучених Штатах Америки. Я бував на багатьох виступах колективів, які зараз часто приїздять з України до нас, у Філадельфію, і вважаю, що «Зорян» теж обдаровуватимуть оплесками.

КОР.: Ваші враження від перебування на Україні?

З. М.: Мені приємно спостерігати ті зміни, які відбуваються на землі моїх предків. Радує відновлення мистецьких традицій, хочеться, щоб більш вагомими були економічні зрушення.

КОР.: Що Ви побажаєте кіровоградцям?

З. М.: Шанувати такі колективи, як «Зоряни».

Розмову вів Юрій ЯРОВИЙ.

ТБ

З 16 по 22 квітня

понеділок

16 КВІТНЯ

▲ УТ

16.00 — Новини. 16.10 — «Ще раз про кохання». Концерт. 16.40 — Кінопрограма ««Екологія — турбота спільна». 17.15 — «Зачарована рукавичка». Вистава для дітей. 19.00 — «Спадщина». Заслужений майстер народної творчості Ф. Примаченко. 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 19.00 — Телеклуб «Діалог». 20.00 — Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.45 — Говоримо українською. 21.05 — «Об'єктив розповідає». Передача перша. (Кіровоград). 21.35 — «Заплановані зустрічі». Пряма лінія з проблем обласного відділення Дитячого фонду ім. Леніна. (Кіровоград). 22.50 — Вечірній вісник.

вівторок

17 КВІТНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Все про кіно. 10.30 — Доброго вам здоров'я. 16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей. «Веселка». 16.35 — Телефільм «Приречені до загибелі». 16.50 — «Господарем на землі». Закон про землю і відродження сіл. (Кіровоград на Республіканське телебачення). 17.20 — Звучить пісня. 17.30 — Депутатська година. 18.30 — Актуальна камера. 19.00 — Кубок СРСР з футболу. Півфінал. «Динамо» (Київ) — ЦСКА. В перерві — «З телетайпної стрічки МВС». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Об'єктив розповідає». Передача друга. (Кіровоград). 21.35 — «Відеомлин». 22.35 — Вечірній вісник. 23.05 — «Пісні степового краю». (Кіровоград на Республіканське телебачення).

середа

18 КВІТНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Народні таланти. 9.50 — Село і люди. 10.25 — Художній фільм «Закоханий за власним бажанням». 11.50 — Говоримо українською. 12.10 — Для дітей. Канал «Д». 16.00 — Телефільм «Ісус». (Кіровоград). 18.20 — Документальний фільм «В пошуках білого кречета». (Кіровоград). 18.40 — Розвиток садово-городніх кооперативів. (Кіровоград). 19.00 — «Плеяда». Художньо-публіцистична програма. Частина 1. 20.00 — Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.45 — «Що вас хвилює сьогодні?». Інтерв'ю. 21.05 — «Плеяда». Художньо-публіцистична програма. Частина 2. 22.35 — Інтерреклама фірми «АРБО». 22.45 — Вечірній вісник.

четвер

19 КВІТНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Художній фільм «Поразка після перемоги». 10.35 — Шкільний екран. 9 клас. Українська література. Марко Вовчок. «Сторінки життя і творчості». 11.05 — Музичний фільм «Па Дансьон». 11.40 — Шкільний екран. 10 клас. Російська література. «А. П. Чехов. «Вишневий сад». 12.10 — Фільм-концерт. 12.40 — Майстри гумору. 13.55 — «Політична трибуна». Відеоповтор передачі від 9 квітня. 16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей. «Веселка». 16.40 — Республіканська фізико-математична школа. 17.10 — «Шляхом оновлення». 17.40 — Курганн — неоціненна скарбниця науки. (Кіровоград). 18.15 — «Темп». 18.35 — Екран зарубіжного кіно. Художній фільм «Сама у човні». 20.00 — Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.45 — «Візит до лікаря». 21.00 — Концерт. 21.35 — Молодіжна студія «Гарт». В перерві — 22.35 — Новини.

п'ятниця

20 КВІТНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Концерт фортепіанної музики. 10.15 — Документальний фільм «Горлиця». 10.35 — Шкільний екран. 10 клас. Фізика. 11.05 — Музичний фільм. «Вічно живі мотиви». 11.40 — Шкільний екран. Історія. 16.00 — Новини. 16.55 — Урочисті збори, присвячені 120-й річниці від дня народження В. І. Леніна. Святковий концерт. Трансляція з Палацу культури «Україна». 20.00 — Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.45 — «День за днем». (Кіровоград). 21.00 — «У колі друзів». 22.15 — Вечірній вісник.

субота

21 КВІТНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — На хвилі дружби. 10.20 — Літературна карта України. 10.50 — Музичний фільм «Пасакалія». 11.35 — «В об'єктиві тварини». Документальні фільми. 11.55 — Художній телефільм для дітей. «Бродяги півночі». 13.10 — Новини. 13.30 — Доброго вам здоров'я. 14.00 — До 120-річчя від дня народження В. І. Леніна. «Звіримо час». Передача 4. «Заповіти Ілліча». 15.30 — «Скарби музеїв України». 15.45 — Телетурнір «Сонячні кларнети». 17.00 — «Суботні зустрічі». 18.30 — Актуальна камера. 19.00 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Динамо» (Київ) — «Шахтар». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Звучить народна пісня. 21.50 — Кінокомедія «Спортлото-82». 23.20 — Вечірній вісник.

неділя

22 КВІТНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — «У неділю вранці». 10.50 — «Урок без дзвоника». 11.35 — «У вінок Іллічеві». Концерт. 13.05 — Для дітей. Канал «Д». 14.35 — Новини. 14.50 — Село і люди. «Єдина». Теленарис. 15.20 — «Ви нам писали». 16.00 — Служба солдатська. 17.00 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Чорноморець» — «Дніпро». 2-й тайм. 18.45 — До 120-річчя від дня народження В. І. Леніна. «Звіримо час». 20.00 — Актуальна камера. 20.40 — На добраніч, діти! 21.00 — «Музичне побачення». Телешоу естрадних виконавців Білорусії та України. В перерві — 22.20 — Вечірній вісник.

В РЯДУ ПРЕКРАСНИХ АЛЕГОРІЙ...

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

самим поштовх цілому ланцюгові причинно-наслідкових зв'язків: «Дід плаче, Баба плаче, а Курочка кудкудаче» — і вмовляє стареньких не плакати, бо вона знесе, мовляв, яйце не простеньке, а золотеньке. Символом цього нового Золотого (Сонячного) Яйця і виступають великодні писанки або крашанки, які являють собою алегорію живого, народженого з небуття (простого яйця тобто) світу...

Все виглядає як в давній українській ритуальній поезії:

Як ще не було початку світу,
То ще не було ні неба, ні землі,
А лишень було широке море,
А на тім морі явір зелений,
На тім явори три голубочки,
Три голубочки раду радили:
— Як би ми, браття, світ поставили?..

Світ, який постає на писанці, справляє враження строго організованого. Розписи українських веснянок містять космогонічні мотиви (стилізовані зображення солярних і лунарних знаків, зірок, світового дерева, небесних оленів і коней), зображення богині-праматері («Берегиня», «Богиня», «Княгиня»). Чимало дослідників ритуальної поезії слов'ян (зокрема, В. В. Іванов, В. М. Топоров) вказують на єдність цих розписів (так само як і купальського пісенно-обрядового комплексу) із ведійськими сюжетами, традицією «Рігведи». Для нас це вже само по собі має свідчити як про давність, так і про культурність та живучість космогонічних уявлень, відбитих у писанках.

Найчастіше в українських розписах взагалі (а не тільки на писанках) світ постає у триєдності. Візьмімо Світове Дерево — символ життя, пізнання, універсальний міфологічний образ, який сформував уявлення про модель світу та структуру багатьох міфологічних систем. Впадає в око схожість сюжетів розписів деяких виробів часів трипільської культури (див. мал. 1) на Україні (IV тис. років до н. е.) із тими, які й досі живуть у народній традиції Київщини та інших етнографічних регіонів. Трирусна вертикальна структура Світового Дерева відповідає триєдиній просторовій моделі світу, за допомогою якої здійснюється поєднання Всесвіту (макрокосму) та людини (мікрокосму). Не випадково наші діти люблять малювати дерево — цей образ закладений у них, мабуть, у генетичній пам'яті.

Цікавий момент: у всіх народів існує міф про «райський вік» (звідси й назва Яйце-райце), коли кожна людина могла без труднощів мандрувати в усіх трьох рівнях відбитого на писанці космосу («небі», «землі», «підземному світі») і

Мал. 1.

підтримувати тісні відносини з богами та духами. Згодом же це стало «привілеєм» жерців. Під час магічних дій, отже, цілком зрозумілі такі породжені цими уявленнями дії жерця (шамана), як вилізання на ритуальне дерево із сімома зарубками, що символізують сім перешкод і сім «небес» на шляху до «пупа неба» (Полярної Зорі), довкола якого обертається увесь Всесвіт.

Переходи із ярусу на ярус оберігав, за уявленнями наших предків, Дракон або Змій. На писанках він стилізовано зображений зигзагоподібним орнаментом. Над ним, як правило, між світом людей і «підземним царством» знаходимо стилізоване зображення первісного Океану, з якого «вийшла земна твердь»; а на «небесному» зводі, де закінчується світ людей і починаються «небеса», малюються зорі...

У середній частині писанки (див. мал. 2), яка символізує матеріальний «світ людей», часто знаходимо квадрат (символ чотирьох сторін світу, пір року, чотирьох фаз місяця і т. п.); квадрат вказує на часову плинність світу. Тут же надибуємо образи трьох основних світил, найчастіше у вигляді квіток (вони ж і втілення головних праслов'янських божеств—Місяця, Сонця, Вранішньої Зорі).

Мал. 2.

Про типи і варіанти писанок та крашанок можна говорити до нескінченності. Через обмеженість газетної площі ми обмежимося сьогодні лише вже сказаним.

На Україні писанки означали Великдень року, що супроводжувався ритуальними діями і заклинаннями (Паска— назва далеко пізніша і привнесена християнством). Недарма саме у цей день навесні дівчата дарували своїм коханим вималювані власноручно писанки, — це мало захистити кохання від злих сил, додати коханим «великості духу»...

На Кіровоградщині та Черкащині писанки здавен розписували за допомогою трубчатого «пензлика». Для його виготовлення необхідна фольга (у народі кажуть «позлітка»), швацька голка, дерев'яний патичок і міцна нитка. Фольгу вирівнюють і накручують на голку, яку встромляють у шпарину в патичку і міцно закріплюють ниткою.

Потім на ніготь великого пальця наліплюють шматочок воску. Сидячи біля каганця або свічки, тримають у лівій руці яйце, а правою нагрівають пензлик, щоб швидко встромити його у віск і нанести розплавленим воском необхідний малюнок на білому тлі. Коли віск захолоне, яйце фарбують найсвітлішим барвником. Покриті воском місця лишаються незабарвленими. Для нанесення наступного кольору операцію повторюють — і так кілька разів — аж до одержання необхідного малюнка. Як бачите, процес не такий простий...

Кілька слів про барвники. Жовтило (тобто, жовтий) готують із кори дикої яблуні та відвару гречаної полови, з горицвіту, ромашки та звіробою, бруньок сосни. Із лушпиння цибулі одержують різні відтінки кольорів — від жовтого аж до коричнево-оранжевого. Синій колір дають синя мальва та сон або пролісок, коричневий — бруньки вільхи, ліщини, волоського горіха.

Може, спробуєте самі виготовити писанку? В такому разі обов'язково зверніться за допомогою до бабусі або прабабусі, яка, можливо, ще пам'ятає древні традиційні сюжети цього невмирущого за своєю красою і багатством символів, але майже вмерлого (через нашу байдужість та незрозумілу ворожість деяких офіційних «культурників») традиційного народного мистецтва.

Підготували
П. СЕЛЕЦЬКИЙ, О. БОСИЙ.

АНОНС

ЗАПРОШУЄМО НА ПРОСЛУХОВУВАННЯ

Кіровоградський обком комсомолу та правління обласної організації товариства «Знання» проводять 18—19 квітня ц. р. в Будинку політичної освіти обкому Компартії України (ауд. № 27) традиційний обласний конкурс молодих лекторів. У ньому братимуть участь переможці міських, районних та вузівських конкурсів. Запрошуємо всіх бажаючих стати свідками і болільниками змагання молодих ораторів.

Початок конкурсу — об 11-й годині.

ОРГКОМІТЕТ.

ПОГЛЯД НА «ВЗГЛЯД»

— А музичні відеокліпи у нас крадені, і ми весь час боялися, що інофірми пред'являть позови за безгонорарний прокат їхньої продукції. Особливо турбував сюжет із Майклом Джексоном, адже записи його пісень коштують шалені гроші. Та нас заспокоїв Борис Гребенщиков. Він розповів, як його знайомили з Джексоном: ось, мовляв, відомий рок-музикант із Радянського Союзу. «А де це?» — запитав Джексон.

Такими баєчками була щедро пересипана біографія телепрограми «Взгляд», розказана за 5-карбованцеві квитки у Кіровоградському інституті сільгоспмашинобудування її ведучими Владиславом Листьєвим, Олександром Любимовим та керівником програми Анатолієм Лисенком. Хлопці були в однакових варених джинсах, чорних футболках із написом «Вся власть Советам» та гербом СРСР і говорили іноді нерозбірливою скоромовкою, наче боялися, що ось-ось закінчиться час прямого ефіру. А їхній вальяжний начальник не тільки нікуди не квапився, а, навпаки — на одне запитання залу відповідав стільки, що можна було за цей час три анекдоти розказати.

Хохми гостей були в основному політизовані. Московське радіо (задумане як засіб контрпропаганди проти різних «голосів» і де раніше транслювалися на Латинську Америку і Західну Європу Листьєв і Любимов) — «служба по обігріву космосу». Чорні московські «Волги» — «членовози». (Ясно? Возять членів різних бюро, комісій, президій тощо). І якщо не віддалятись від транспортного акценту — десь у Москві є «особистий рафик президента». Політичні оглядачі Держтелерадіо — «казкарі ЦК КПРС».

Чи були не пропущені в ефір сюжети? Були. Не побачив ефіру сюжет із московських моргів, де температура +15 і, за словами медиків, «пацюки настільки

ушкоджують матеріал, що родичі в претензії», і не треба родичів зайве травмувати...

Гастролери привезли кілька кіносюжетів: обговорення газети «Московские новости» на з'їзді народних депутатів (жарт); міністр культури СРСР М. Губенко та артисти з Таганки співають «Ты прав, Егор»; якийсь «авангардизм» під назвою «Нон-стоп» і рекламний ролик фільму «Черная роза — эмблема печали»..., що до «Взгляда» має хіба що рекламне відношення.

Поговорили про Литву, про виступ по Ленінградському телебаченню слідчого Іванова (того самого, що з Гдляном), про альтернативне Центральному телебачення. Глядачі питали, чому у «Взгляді» стало менше музики. «Буде більше», — запевнили гості. Передачу планується зробити тривалістю 3,5 години і починати о 21.30. У прямому ефірі, треба думати.

Наш кор.

«Молодой коммунар» — орган Кировоградского областного комитета ЛКСМ Украины.
На украинском языке

НАША АДРЕСА:
316050, МПС,
м. Кіровоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-65; секторів: комуністичного виховання — 4-66-79; культури і моралі — 4-64-21; комсомольського життя й економіки — 2-04-84; учнівської і студентської молоді та військово-патріотичного виховання — 2-59-82; соціальних проблем — 2-29-92; фотолабораторії — 4-94-84; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

БК 02909. Газета виходить щосуботи. Індекс 61103. Зам. № 179. Тираж 36 200.

Редактор
В. ІВАЩУК.